

Grey. Sub n: 784

VOLLEDIGE UITGAVE

VAN

OFFICIEELE STUKKEN,

RAKENDE DEN KERKELIJKEN STRIJD

TE

MIDDELBURG.

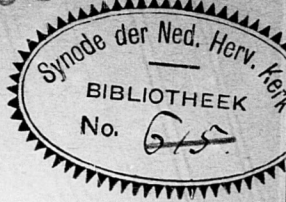
TOT STAVING VAN DEN ONHOUDBAREN TOESTAND
ONZER TEGENWOORDIGE KERKELIJKE
ORGANISATIE,
den belangstellenden aangeboden.

MIDDELBURG.
F. P. DHUIJ.
1881.

Gee

AAA 31 C36

6923

B
II
3
S
9

VOLLEDIGE UITGAVE

VAN

Officieele Stukken,

rakende den Kerkelijken Strijd

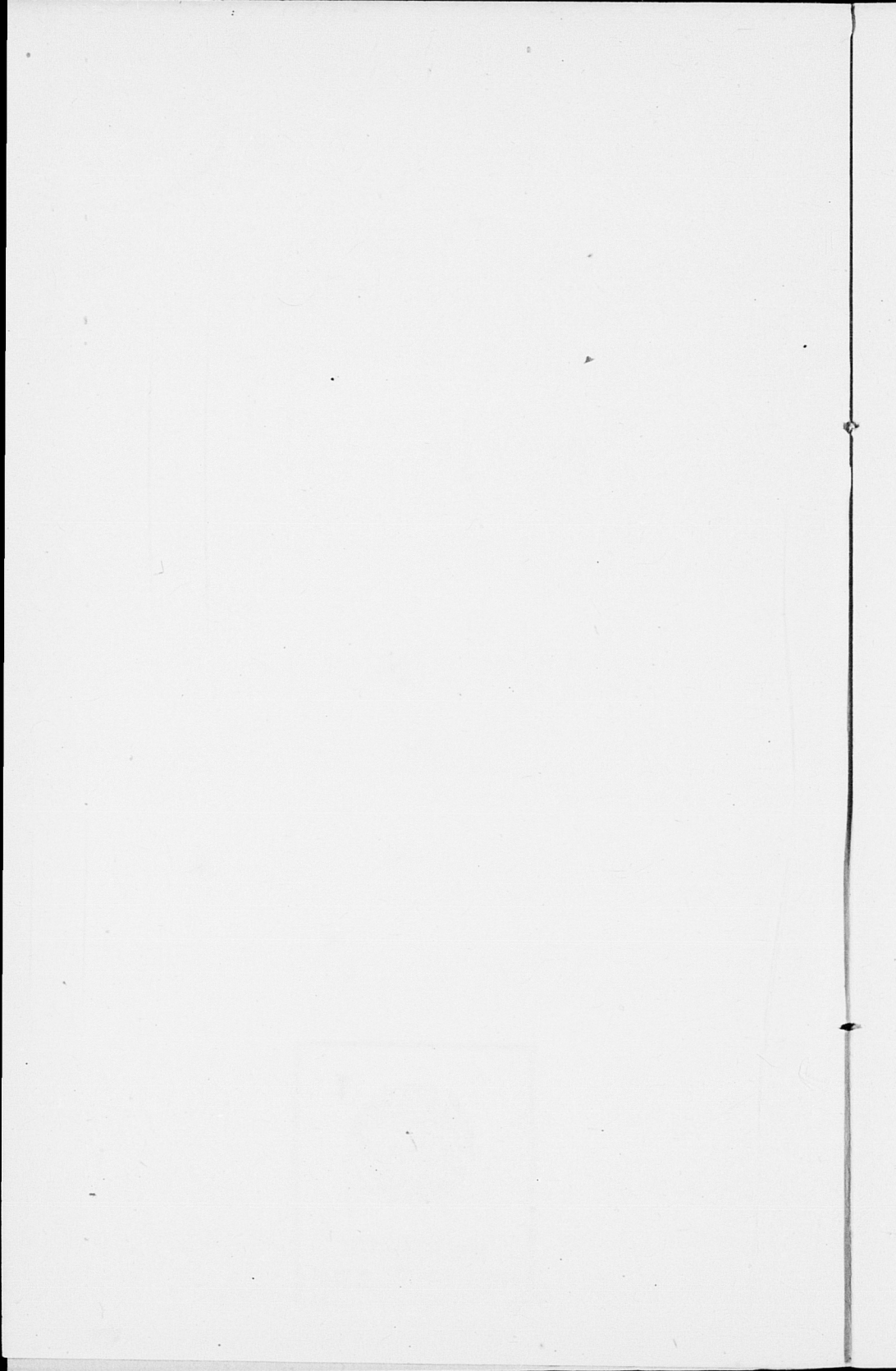
TE

M I D D E L B U R G.

TOT STAVING VAN DEN ONHOUBBAREN TOESTAND
 ONZER TEGENWOORDIGE KERKELIJKE
 ORGANISATIE,
 den belangstellenden aangeboden.

+ S
31C36

Een woord vooraf.

De hierbij uitgegeven *officieele bescheiden*, raken zaken en toestanden, die *niet* van belang ontbloot zijn. Er werd reeds genoeg over gesproken, er zal nog in de Synode over moeten gehandeld worden; wie zal dan kunnen ontkennen dat eene *volledige* uitgave van de stukken, deze zaken rakende, geheel overbodig is te achten. Onze meening ten minste was het, dat, terwijl zulk eene verzameling voor hen, die in dezen eene beslissing zullen moeten nemen zeer gewenscht zoude zijn, toch ook nog een ander *voordeel*, hieraan verbonden, niet over 't hoofd moest worden gezien, namelijk dit, dat hierdoor voor velen, voor het in de kerkelijke zaken belangstellend publiek, de gelegenheid zoude geopend worden om, na onderzoek, zelve een oordeel te vellen over wat in een der streken van ons land is geschied. Om deze reden werd dan ook de toestemming tot de uitgave dezer bescheiden door ons van het Classicaal-Bestuur gevraagd en verkregen. Het Classicaal-Bestuur van Middelburg worde voor dit zijn goedgunstig gegeven verlot, alsmede voor de wijze waarop het ons het nemen van copie gemakkelijker maakte, dan ook hierbij oprechten dank toegebracht.

Nog iets dient vermeld. Daar wij de processtukken zelve willen doen spreken, is, uit den aard der zaak, maar weinig van ons hieraan toegevoegd. Een enkele maal evenwel waagden wij het, tot verduidelijking van den samenhang of juistere begrip van het voorgevallene, in eene *aanmerking* een en ander te berde te brengen. Ook zijn de opschriften, boven elk stuk geplaatst, van onze hand. En hiermede worde deze verzameling den belangstellenden in handen gegeven, *in het volle vertrouwen* dat op deze wijze valsche geruchten en verkeerde oordeelvellingen over personen, die om groote beginselen strijden, en over die beginselen zelve geveld of in omloop gebracht, *het best* kunnen worden tegengegaan en weggenomen.

18 Mei 1881.

S.

AFSCHRIFT.

I.

Het in den Middelburgschen Kerkeraad naar
aanleiding eener **onwettige aanneming**
gerezen **geschil.**

Memorie der Ontevredenen.

Aan het Classicaal Bestuur van Middelburg.

Geven met verschuldigde gevoelens te kennen Ds. F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en Ds. E. J. W. KOCH beide predikanten der Ned. Hervormde Gemeente te Middelburg :

dat overeenkomstig art. 38 van het Reglement op Godsd. Onderwijs en in verband met de bestaande usantiën bij den Kerkeraad alhier door hen in de maand Januari jl. aan den Kerkeraad opgave is gedaan van de namen, den leeftijd en de woonplaatsen der personen, die bij hen tegen Paschen als leden der Gemeente verlangden te worden aangenomen. (Notulen des Bijz. Kerker. van 29 Jan. '80.)

dat zij deze naamlijstjes later hebben terug ontvangen, nadat die volgens gebruik door de leden des kerkeraad

waren onderzocht, en zonder dat daarbij eenige op- of aanmerking werd gemaakt betreffende het zedelijk gedrag der daarop vermelde personen.

dat in de Kerkerads Vergadering van 4 Maart jl. aan de ondergeteekenden schriftelijk opgave gevraagd is van dagen en uren hunner aannemingen door den voorzittenden Ouderling, aan wien dan ook die opgave is ter hand gesteld.

dat in de genoemde Kerkeradsvergadering bij benoeming met gesloten briefjes voor al de aannemingen bij alle predikanten ouderlingen zijn afgevaardigd overeenkomstig het voorschrift van art. 38 van het Regl. op het G. O.

dat daarbij echter aan predikanten de vraag is voorgelegd of zij bij de aanneming zich zouden houden aan de woorden art. 38 G. O. aldus luidende: »Bezwaren tegen »de geloofsovertuiging der aannemelingen leveren geen »grond tot afwijzing op, wanneer zij zich bereid verklaren »toestemmend te antwoorden op de vragen die hun naar »art. 39 zullen worden gedaan,» welke vraag door de ondergeteekenden bevestigend is beantwoord.

dat vervolgens door de ter bijwoning van hunne aannemingen afgevaardigde ouderlingen is te kennen gegeven dat zij dan bij de aannemingen der ondergeteekenden *niet* zouden kunnen tegenwoordig zijn; terwijl de Kerkeraad in deze verklaring heeft berust, zonder in hun plaats andere ouderlingen af te vaardigen ter bijwoning van de aannemingen der ondergeteekenden.

dat vervolgens op de door de ondergeteekenden officieel (als boven vermeld) aan den kerkeraad opgegeven dagen en uren de aannemelingen verschenen, doch te vergeefs is gewacht op de komst het zij van een der afgevaardigde ouderlingen of van een ander ouderling in hunne plaats, volgens hier bestaande usantie bij recht van substitutie.

dat toen de aanneming op gewone wijze voortgang

heeft gehad volgens artikel 38 Regl. G. O. laatste alinea door den afgevaardigden *predikant namens den kerkeraad*, terwijl daarbij tegenwoordigdig waren twee voormalige ouderlingen, daartoe bij deze gelegenheid door ondergeteekenden uitgenoodigd, ten einde bij mogelijk wegblijven der wettig geroepenen door hunne tegenwoordigheid den indruk der plegtigheid bij de nieuwe lidmaten te verhoogen, en tevens voor zooveel noodig te kunnen getuigen, dat bij de aanneming alle dingen naar wet en orde geschied zijn.

en dat op Zondag 14 Maart jl. des voorm. in de Oostkerk al deze nieuwe lidmaten door een onzer in het openbaar zijn bevestigd na voldaan te hebben aan het geen in artikel 39 R. G. O. wordt verlangd.

Op Donderdag 18 Maart jl. is er gehouden bijzondere Kerkeraad en heeft die vergadering goedgevonden onze bovengenoemde aannemingen met de daarop gevolgde bevestiging voor *onwettig* te verklaren, dewijl die hebben plaats gevonden zonder de tegenwoordigheid eens ouderlings, — en heeft *dien ten gevolge* genoemde Kerkeraad geweigerd de aldus aangenomen 32 Jongelieden in te schrijven in het lidmatenboek der Gemeente en hun de rechten toe te kennen aan genoemd lidmaatschap verbonden.

Wij komen M. HH! aan uw Bestuur (overeenkomstig art. 68 van het Reglement voor kerkelijk opzicht en tucht en voor de behandeling van kerkelijke geschillen) uitspraak vragen in dit geschil tusschen ons en de meerderheid des Kerkeraads.

Wij zijn van oordeel dat de Kerkeraad dwaalt, als hij de aanneming en daarop gevolgde bevestiging »*onwettig*» noemt — daar immers in *alle* dingen door *ieder* (behalve door de afgevaardigde ouderlingen) gehandeld is naar het voorschrift der Kerkelijke Reglementen.

Immers (men vergelijkte art. 38 Regl. G. O.)

1o. is deze aanneming geschied *van wege den Kerkeraad*, die het zedelijk gedrag der aannemelingen had beoordeeld en in orde bevonden, die officieel met den tijd en de plaats der aannemingen was bekend gemaakt, en daartoe zelfs ouderlingen heeft afgevaardigd.

2o. Zijn de aannemingen geschied door den predikant, die daartoe mede door den Kerkeraad wordt voorondersteld afgevaardigd te zijn (art. 38 alin. 3) en is bij die aanneming »onderzoek ingesteld naar hunne kennis der Christ. »Geloofs en Zedeleer'' enz., zooals in art. 38 (alineea 4) wordt voorgeschreven, hetwelk zóó noodig door het getuigenis der aanwezige B.B. oud-ouderlingen kan worden bevestigd — en is daarna

3o. de aanneming geschied *namens den Kerkeraad door den predikant* (Art. 38 laatste alineea).

In het gegeven geval — bij den onwil der afgevaardigde ouderlingen om ter aanneming tegenwoordig te zijn — *kon en mocht door de ondergeteekenden niet anders worden gehandeld.* — De wet beveelt ons (Reglem. op de Kerkeraden art. 21 ⁵) te zorgen voor Catechetisch Onderwijs en voor *het afnemen van belijdenis des Geloofs* — en wij zouden derhalve aan onze Kerkelijke roeping o. i. *ontrouw* geworden zijn, indien de eenmaal vastgestelde aannemingen voor zooveel *ons* betrof geen voortgang hadden gehad.

Wel is waar voegt datzelfde Reglement er bij, dat daarbij één of meer Ouderlingen behooren tegenwoordig te zijn, doch niemand is bij machte om, waar deze in strijd met de wet, en juist omdat zij niet gehoorzaam willen zijn aan de wet, *weigeren* aan hunne verplichting te voldoen, tot het naleven van die verplichting te *dwingen*.

Dat nu de gevolgen van dit plichtverzuim der ouderlingen zouden worden verhaald op de aannemelingen, die na vele jaren van voorbereiding eindelijk hunnen hartelijken

wensch meenden vervuld te zullen zien, dat zij namelijk leden zouden worden der Gemeente van Christus en van de Nederl. Hervormde Kerk, is naar onze bescheiden meening zóó zeer in strijd met *alle* begrippen van recht en billijkheid, dat wij ons met vertrouwen door deze wenden tot Uwe Vergadering opdat

1o. het besluit des Kerkerads van *niet*-inschrijving der Jongelieden in het lidmatenboek worde vernietigd, en

2o. den Kerkeraad worde gelast onverwijld tot die inschrijving van de bedoelde 32 nieuwe leden over te gaan.

't Welk doende enz.:

(Geteekend.) F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN.

(Geteekend.) E. J. W. KOCH.

MIDDELBURG, 27 Maart 1880.

AFSCHRIFT.

Verweerschrift van den Kerkeraad.

Aan het Classicaal Bestuur van Middelburg.

De bijzondere Kerkeraad der Nederduitsche Hervormde Gemeente te Middelburg van Uw Bestuur ontfangen hebbende Copie van een schrijven der Heeren Dr. F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en Ds. E. J. W. KOCH beide predikanten der Nederduitsche Hervormde Gemeente te Middelburg dd. 27 Maart 1880, waarin door hen van bovengenoemden Kerkeraad wordt gezegd, dat deze in zijne Vergadering van 18 Maart jl. goedgevonden heeft, de

aanneming en daarop gevolgd bevestiging van de leerlingen dezer predikanten voor *onwettig* te verklaren; dewijl die heeft plaats gevonden zonder de tegenwoordigheid eens ouderlings, en genoemde Kerkeraad *dien ten gevolge* geweigerd heeft de aldus aangenomen 32 Jonge lieden in te schrijven in het lidmatenboek der Gemeente en hun de rechten toe te kennen aan genoemd lidmaatschap verbonden en waarin deze predikanten zich met vertrouwen wenden tot Uw Bestuur, opdat

1o. het besluit des Kerkerads van niet-inschrijving der Jongelieden in het lidmatenboek worde vernietigd, en

2o. de Kerkeraad worde gelast onverwijld tot die inschrijving van de bedoelde 32 nieuwe leden over te gaan:

heeft de eer hierop Uw Bestuur te antwoorden:

allereerst: dat het volkomen waar is in bovengenoemd schrijven waarvan de kerkeraad wordt beschuldigd, indien het althans eene beshuldiging heeten kan, dat hij geweigerd heeft onwettig aangenomenen die daarna bevestigd zijn, als leden der Gemeente te erkennen, in het lidmatenboek in te schrijven, en hun de rechten toe te kennen aan genoemd lidmaatschap verbonden.

Wij meenen daarbij aan de eischen van gezond kerkrecht te hebben voldaan, onze heilige roeping te hebben vervuld, voor de belangen der Gemeente te hebben gewaakt, en ons te kunnen beroepen op de voorschriften onzer kerkelijke reglementen.

Daarin toch wordt in het reglement voor de kerkeraden, art. 14 al. 5 gezegd:

aan den bijzonderen kerkeraad is bepaaldelijk opgedragen: *de afneming van de belijdenis des geloofs en de bevestiging van de nieuwe lidmaten in de gemeente enz.* terwijl in art. 38 regl. op het Godsdienstig onderwijs (oud), dat door art. 38 regl. voor het Godsd. onderwijs (nieuw) in dit opzicht niet wordt weersproken, te lezen staat: *de aanneming van lidmaten geschiedt van wege den kerkeraad.*

Waar dus geen der Ouderlingen bij de aanneming is tegenwoordig geweest, maar de Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH, die aanneming hebben doen plaats vinden, slechts in het bijzijn van *gewone leden* der Gemeente, al waren deze vroeger ouderlingen dier Gemeente, geloofd de kerkeraad in zijn volste regt te zijn, als hij besloten heeft in zijne vergadering van 18 Maart jl. zulke aangenomenen, al heeten zij daarna te zijn bevestigd, niet als lidmaten der Gemeente te kunnen erkennen. Wij vertrouwen dan ook dat Uw Bestuur het daarin volkomen met ons eens zal zijn.

En hiermede zouden wij ons antwoord kunnen besluiten, indien wij nog niet op een en ander in het schrijven der Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH wilden terug komen.

Het is volkomen waar wat door deze Heeren verhaald wordt :

1°. omtrent het terug ontvangen der naamlijstjes, nadat die, volgens gebruik, door de leden des kerkerads waren onderzocht, en zonder dat daarbij eenige op- of aanmerking werd gemaakt betreffende het zedelijk gedrag der daarop vermelde personen ;

2°. dat in de kerkeradsvergadering van 4 Maart jl. ook aan de Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH, schriftelijke opgave gevraagd is van dagen en uren hunner aannemingen door den voorzittenden ouderling, aan wien dan ook die opgave is ter hand gesteld ;

3°. dat in genoemde Kerkeradsvergadering bij benoeming met gesloten briefjes voor al de aannemingen bij alle predikanten ouderlingen zijn afgevaardigd overeenkomstig het voorschrift van art. 38 van het Reglement op het G. O. Hierbij ga echter de opmerking van onze zijde, dat de Kerkeraad dit uitdrukkelijk gedaan heeft op grond van art. 38 Regl. op G. O. (oud), daar hij geprotesteerd heeft tegen het in het vorige jaar wederrechtelijk

ingevoerde art. 38 (nieuw) en het met 1 Jan. jl. evenzoo ingevoerde art. 39 Regl. G. O.;

4°. dat daarbij echter aan predikanten de vraag is voorgelegd, of zij bij de aanneming zich zouden houden aan de woorden van art. 38 G. O. aldus luidende: Bezwaren tegen de geloofsovertuiging der aannemelingen, leveren geen grond tot afwijzing op wanneer zij zich bereid verklaren toestemmend te antwoorden, op de vragen die hun naar art. 39 zullen worden gedaan; welke vraag door de Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH (wij moeten om de volledigheid er aan toevoegen, ook door den Heer ABRESCH.) bevestigend is beantwoord;

5°. dat vervolgens door de ter bijwoning van hunne aannemingen afgevaardigde Ouderlingen is te kennen gegeven, dat zij dan bij de aanneming en van de Heeren ZIJNEN en KOCH — wij voegen er aan toe, niet alleen van hen, maar van geen predikant, die zich stelt op de basis van art. 38 en 39 Regl. G. O. (nieuw) — *niet* zouden kunnen tegenwoordig zijn; terwijl de Kerkeraad in deze verklaring heeft berust, zonder in hunne plaats andere ouderlingen af te vaardigen ter bijwoning van de aannemingen der Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH.

Wij laten hierbij eene opmerking volgen, in ons oog van geene kleine beteekenis, dat, nadat de afgevaardigde ouderlingen zich hadden uitgesproken dat zij bij de aanneming van genoemde Heeren niet konden tegenwoordig zijn, deze Heeren, ook ter vergadering tegenwoordig, *evenzeer* in deze verklaring hebben berust, nadat de praeses een en andermaal had gevraagd of niemand omtrent deze zaak nog iets had in het midden te brengen, waardoor òf hunne opmerking van berusting niet de beteekenis heeft van eene beschuldiging (tenzij zij hiermede allereerst zich zelve willen aanklagen, als in de eerste plaats met hunne aannemingen in de zaak betrokken:) of zij instemmen met

het gevoelen des Kerkerads, dat van zijne zijde, door de *gedane* benoeming, aan de voorschriften van het reglement is voldaan, en er voor hem geene reden of wettelijke bepaling was, om tot eene *nieuwe* benoeming over te gaan, waar de benoemden niet hadden verklaard *door omstandigheden*, maar wel *uit beginsel* niet te kunnen komen.

En wat nu de volgende mededeelingen der Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH betreft:

1°. dat vervolgens op de door hen officieel aan den Kerkeraad opgegeven dagen en uren de aannemelingen verschenen zijn, doch te vergeefs is gewacht op de komst; hetzij van een der afgevaardigde ouderlingen, of van een ander ouderling in hunne plaats, volgens hier bestaande usantie bij regt van substitutie;

2°. dat toen de aanneming op gewone wijze voortgang heeft gehad volgens art. 38 Regl. G. O. laatste alinea *door den afgevaardigden* predikant, namens den Kerkeraad, terwijl daarbij tegenwoordig waren, twee voormalige ouderlingen, daartoe bij deze gelegenheid door de Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH uitgenoodigd, ten einde bij mogelijk wegblijven der wettig geroepenen, door hunne tegenwoordigheid den indruk der plechtigheid bij de nieuwe ledematen te verhoogen, en tevens voor zooveel noodig te kunnen getuigen, dat bij de aanneming alle dingen naar wet en orde geschied zijn; en

3°. dat op Zondag 14 Maart jl. des voormiddags in de Oostkerk al deze nieuwe lidmaten door één hunner in het openbaar zijn bevestigd, na voldaan te hebben aan hetgeen in art. 39 regl. G. O. wordt verlangd, hierop neemt de Kerkeraad de vrijheid de volgende aanmerkingen te maken:

ad. 1um. dat, na de pertinente verklaring der Kerkeradsleden, die benoemd waren, dat zij bij de aanneming der leerlingen door genoemde Predikanten niet konden tegenwoordig zijn, en het daarin berusten van den ge-

heelen Kerkeraad, het door ons moeilijk als ernst kon worden opgevat, dat de Heeren ZIJNEN en KOCH te vergeefs hebben gewacht op de komst van een der afgevaardigde Ouderlingen of van een ander Ouderling in hunne plaats. Zij wisten toch, dat de Kerkeraad dit jaar, bij Kerkeraadbesluit, met vroeger bestaande usantiën had gebroken, en dat er geen nieuwe Kerkeraadvergadering gehouden was, om andere afgevaardigde Ouderlingen te benoemen.

Dat dit te vergeefs wachten, dan ook zoo ernstig niet geweest is, blijkt uit hetgeen zelve door hen wordt medegedeeld, dat andere leden der Gemeente, in casu oud-Ouderlingen, door hen waren uitgenoodigd om den indruk der plegtigheid te verhoogen.

ad. 2um. dat het geheel en al onjuist is te zeggen, dat de aanneming op de *gewone* wijze voortgang heeft gehad. Deze is geschied op geheel *ongewone* en *irreglementaire wijze*, al heeft de ondervraging plaats gevonden door een predikant.

Om nu hiervan een rechtsgrond te maken, kunnen eigenlijk de Heeren ZIJNEN en KOCH niet eenmaal zeggen en mogen zij dit niet doen, dat aan de laatste alinea van art. 38 regl. G. O. is voldaan, om de eenvoudige reden, dat daaraan niet voldaan is, en geen predikant tot eenige aanneming is afgevaardigd, — tenzij het genoeg is voor een rechtsgrond, dat men zegt, zoo als zij dat doen, »die daartoe mede door den Kerkeraad wordt verondersteld afgevaardigd te zijn.» Daartegen zouden wij evenwel moeten opkomen.

ad. 3um. dat geene bevestiging, al beantwoordde deze aan al de gestelde voorwaarden, eene onwettige aanneming wettig kan maken.

En waar nu de predikanten ZIJNEN en KOCH, na al het door hen gerefereerde tot Uw bestuur komen, met het verzoek om in dit geschil tusschen hen en de meerderheid

des Kerkerads uitspraak te doen, omdat, naar hun be-
 weren, de Kerkerad zou dwalen, waar hij hunne aanne-
 ming en bevestiging *onwettig* noemt, daar immers in *alle*
 dingen door *ieder* (behalve door de afgevaardigde ouder-
 lingen) gehandeld is naar het voorschrift der kerkelijke
 reglementen.

Immers (men vergelijkte volgens hen art. 38 Regl. G. O.)

1°. is deze aanneming geschied *van wege den Kerkerad*,
 die het zedelijk gedrag der aannemelingen heeft beoor-
 deeld, en in orde bevonden, die officieel met den tijd en
 de plaats der aannemingen was bekend gemaakt, en
 daartoe zelfs ouderlingen heeft afgevaardigd;

2°. Zijn de aannemingen geschied door den predikant,
 die daartoe mede door den kerkerad wordt voorondersteld
 afgevaardigd te zijn (art. 38 al. 3) en is bij die aanneming
 onderzoek ingesteld naar hunne kennis der christ. geloofs
 en »Zedeleer» enz., zooals in art. 38 (al. 4) wordt voor-
 geschreven, hetwelk, zoo noodig door het getuigenis der
 aanwezige BB. oud-ouderlingen kan worden bevestigd, en
 is daarna

3°. de aanneming geschied *namens den Kerkerad door*
den predikant (art. 38 laatste alinea).

Waar zeggen wij, voornoemde predikanten op deze
 gronden, met dit verzoek tot U komen, daar nemen wij
 de vrijheid Uw Bestuur er op te wijzen, dat alle dingen
 voor en bij aannemingen van de Heeren ZIJNEN en KOCH
 volkomen in orde waren, alleen dat de wettige tegen-
 woordigheid van wettige ouderlingen ontbrak, die alleen
 eene aaneming tot eene kerkelijke handeling kan maken.

Zeggen de Heeren ZIJNEN en KOCH verder:

1° dat alles de schuld is van *onwillige* ouderlingen ;

2°. dat door hen niet anders kon worden gehandeld,
 zouden zij niet *ontrouw* worden aan hunne kerkelijke
 roeping;

3°. dat niemand Ouderlingen, die niet willen gehoor-

zaam zijn, en die weigeren aan hunne verplichting te voldoen, tot het naleven van die verplichting kan *dwingen*;

4°. dat de gevolgen van der Ouderlingen pligtverzuim niet op de aannemelingen kan worden verhaald;

dan is ons antwoord in het algemeen, dat de Heeren ZIJNEN en KOCH spreken, alsof zij vreemdelingen zijn in hetgeen dezer dagen geschiedt in de Nederl. Herv. Kerk, en zij geen oog of hart hebben voor wat het geweten van anderen kan binden, en zekere handelingen, ook bij de grootste welwillendheid, juist daarom onmogelijk maken.

En meer in het bijzonder repliceren wij:

ad 1um: dat de ouderlingen die weigerden bij de aanneming dier Heeren tegenwoordig te zijn, het hebben uitgesproken, dat hunne weigering zich grondde op Gods woord, op de belijdenis der Kerk, op art. 11 Alg. Regl. en op hunne conscientie, die daartegen protesteerde.

Stel dat deze BB. dwalen, zij hebben dan zeker regt op eene andere waardeering hunner gemoedsbezwaren, dan deze te bestempelen met het grievende woord *onwil*.

ad 2um: dat voor hen meer dan één weg open stond om te trachten hunne leerlingen als lidmaten der Ned. Herv. Kerk ingeschreven en erkend te krijgen, en dat dus de bewering, dat zij niet anders hebben kunnen handelen, zonder te beslissen of het hun langs een anderen weg beter gelukt ware, ten eenenmale onjuist is.

ad 3um dat de Heeren ZIJNEN en KOCH zeer goed weten, althans konden weten, dat langs Kerkelijken weg, door hen eene poging kon worden beproefd, om ouderlingen te brengen tot hetgeen deze Heeren *hun pligt* noemen.

ad 4um: dat zij zelve, dit wetende, of niet wetende, oorzaak zijn geworden, dat aan hunne aannemelingen zulk een groote teleurstelling is bereid geworden.

Na een en ander komt de Kerkeraad met het verzoek

tot Uw Bestuur, hen te willen steunen in het besluit op 18 Maart jl. door hen genomen, waarin de boven besproken aannemingen van de Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH, met de daarop gevolgde bevestiging onwettig zijn verklaard, dewijl die hebben plaats gevonden zonder de tegenwoordigheid eens Ouderlings, en (waarin hij) op grond daarvan, en dien tengevolge geweigerd heeft, de aldus aangenomen 32 Jongelieden in te schrijven in het lidmatenboek der Gemeente, en hun de regten toe te kennen, aan genoemd lidmaatschap verbonden.

Verder laat de Kerkeraad het aan de vrijheid van Uw Bestuur over, in hoeverre de predikanten SIBMACHER ZIJNEN en KOCH in hunne aanklagt van den kerkeraad zich zelve in staat van beschuldiging hebben gesteld, en bidt hij U het licht en de genade des Heiligen Geestes toe, om in dezen moeilijken tijd en in deze smartelijke zaak te doen en te beslissen, wat het meest kan strekken tot verheerlijking van onzen grooten God en Zaligmaker Jezus Christus.

De Kerkeraad voornoemd,

(Geteekend) D. RIJNDERS Voorzitter.

(Geteekend) F. A. AKKERMAN Scriba.

Middelburg, 7 April 1880.

Voor overeenkomstig afschrift:

*De Secretaris van het Provinciaal Kerkbestuur van
Zeeland.*

(w. g.) B. A. OVERMAN.

Beslissing van het Classicaal Bestuur van Middelburg
in zake het geschil in den Middelburgschen
Kerkeraad.

No. 22.

MIDDELBURG, den 15^{den} April 1880.

Het Klassikaal Bestuur van Middelburg,

gezien eene memorie bij hem, volgens artikel 68 van 't Reglem. voor Kerkel. opzicht en tucht en voor de behand. van Kerkel. geschillen, ingediend door de heeren Dr. F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN, en Ds. E. J. W. KOCH beide predikanten der Ned. Herv. Gemeente te Middelburg, welke memorie was gedateerd den 27sten Maart 1880, en is genummerd met No. 14 der stukken van 't Klassikaal archief anno 1880,

waarin na mededeelingen over den toestand waarin zij zich bevonden, ter rechtvaardiging hunner handelingen, bestaande in het aannemen hunner 32 (twee en dertig) leerlingen zonder tegenwoordigheid der daartoe door den Kerkeraad afgevaardigde ouderlingen, en in het bijzijn van daartoe eigenmachtig expresselijk door hen zelven uitgenoodigde oud-ouderlingen, deze heeren, ten slotte tegen een besluit van den bijzonderen Kerkeraad te Middelburg, genomen den 18^{den} Maart 1880, strekkende tot het niet doen inschrijven der 32 alzoo aangenomen leerlingen in het lidmatenboek der Gemeente, opkomen, met verzoek dat:

- 1°. het besluit des Kerkeraads van niet-inschrijving der jongelieden in het lidmatenboek worde vernietigd, en
- 2°. den Kerkeraad worde gelast onverwijld tot die inschrijving van de bedoelde 32 nieuwe leden over te gaan; gezien het antwoord van den Kerkeraad te Middelburg, op het volgens art. 62 van 't Reglem. voor Kerkel.

opzicht en tucht en voor de behandel. van Kerkelijke geschillen aan hem overgelegde bezwaarschrift, welk antwoord was gedateerd den 7^{den} April 1880, en is genummerd met het nummer 19 der stukken van 't archief, en waarin, na aanvullingen of aanmerkingen op het door de tegenpartij medegedeelde, de Kerkeraad meldt, deze aanneming der Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH niet als wettig geschied te kunnen aanmerken, en bijgevolg ook aangaande het inschrijven der namen van de aldus aangenomenen in het lidmatenboek der Gemeente, niet anders meende te kunnen besluiten dan hij besloot ;

overwegende, dat uit het gehoorde van beide partijen klaarljk blijkt, dat de aanneming der heeren F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH is geschied *niet in tegenwoordigheid der* daartoe alleen *bevoegde* en eveneens *wettiglijk afgevaardigde* ouderlingen ;

overwegende, dat hoewel de heeren SIBMACHER ZIJNEN en Koch in hun bezwaarschrift het willen doen voorkomen, alsof zij door den nood tot deze hunne handeling werden gedwongen, terwijl integendeel volgens het gevoelen van ons bestuur nog andere en wel *wettige* wegen dien Heeren open waren gebleven, en daarom geenszins een beroep op den nood en drang der omstandigheden door hen mag worden gedaan ; eindelijk lettende op art. 2, art. 14 alinea 2° en 5° en art. 21 alinea 5° van het Synodaal Reglement voor de Kerkeraden en art. 38 van 't Reglem. op het Godsdienst-onderwijs, waaruit blijkt dat de aanneming met oud-ouderlingen naar de Kerkelijke reglementen is *onwettig*, heeft besloten gelijk het besluit bij dezen : dat de aanneming der leerlingen van de heeren F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH als in strijd met evengenoemde kerkelijke reglementen is onwettig, en de daarop volgende bevestiging almede door de onwettige aanneming van geene geldigheid moet worden geacht, bijgevolg ook de namen der 32 meergenoemden niet mogen worden

ingeschreven in het ledematenboek der Ned. Herv. Gemeente te Middelburg; waarom ons bestuur in het geschil tusschen de heeren F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH als leden van den Middelburgschen Kerkeraad ter eenre, en de meerderheid van dien Kerkeraad ter anderer zijde, de meerderheid van evengenoemden Kerkeraad stelt in het gelijk, haar genomen besluit bekrachtigt, en van de heeren F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH op grond der wettigheid van dat besluit gehoorzaamheid hieraan eischt, terwijl het hen verwijst in de kosten, ingevolge art. 64 van 't Reglem. voor Kerkel. opzicht en tucht enz.

Afschriften van dit besluit zullen partijen behoorlijk worden verstrekt.

Aldus gedaan in onze buitengewone vergadering, gehouden te Middelburg den 15^{den} April 1880.

Het Klassikaal Bestuur van Middelburg,

- (geteekend) G. C. BOOMER, Praeses.
 (id.) C. C. SCHOT Cz., Scriba-Secundus.
 (id.) S. ULFERS.
 (id.) I. H. GESELSCHAP.
 (id,) N. A. DE GAALJ FORTMAN.
 (id.) J. VAN DER BEKE CALLENFELS.
 (id.) P. J. SIEGERS.
 (id.) P. G. DE VELJ MESTDAGH.

Van deze beslissing, kwamen de beide in het ongelijk gestelde predikanten d.d. 21 April 1880 in appel bij het Provinciaal-Kerkbestuur. Dit Bestuur *aarzelde zeer lang* tot 3 Nov. met zijn uitspraak in dezen. Men was *in spanning* over wat de beraadslagingen der Synode *zouden baren*, sapienti sat. Intusschen werden *onderhandelingen*

gevoerd tusschen het Provinciaal- en Classicaal-Bestuur, waaruit blijkt de hier te volgen bescheiden, maar al te zeer duidelijk wordt hoe *weinig gunstig* het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland *den orthodoxen onderlingen* van Middelburg was. S.

N°. 35.

MIDDELBURG, den 18 Mei 1880.

Uit de bescheiden behorende tot het hooger beroep ingesteld door de Heeren dr. F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH, predikanten bij de Nederduitsche Hervormde Gemeente te *Middelburg* van eene uitspraak van Uw Bestuur d.d. 15 April l.l. in zake een geschil tusschen de bovengenoemde predikanten, en de overige leden van den Kerkeraad dier gemeente, is ons o. a. gebleken, dat de ouderlingen afgevaardigd tot bijwoning van het aannemen tot lidmaten van de daartoe voorgedragen leerlingen dier predikanten, *geweigerd* hebben die taak te aanvaarden, en zulks op grond dat zij niet kunnen tegenwoordig zijn bij de aannemingen dier predikanten, en niet alleen van hen, maar van alle predikanten »die »zich stellen op de basis van art. 38 en 39 (nieuw) van »het reglement op het Godsdienst-Onderwijs :

Vermits nu deze artikelen op wettige wijze voor de Nederlandsche Hervormde Kerk zijn vastgesteld, en mitsdien rechtsgeldigheid verkregen hebben, schijnt de handelwijze van de bovengenoemde ouderlingen niet boven bedenking verheven te zijn, en kan de vraag ontstaan, of zij zich niet hebben schuldig gemaakt aan verzuim of vergrijp in de uitoefening hunner kerkelijke bediening.

En daar wij niet kunnen aannemen, dat de handelwijze dier ouderlingen aan U onbekend gebleven is, — meenen wij naar art. 27 van het reglement voor kerkelijk opzicht en tucht aan U inlichting te moeten vragen, gelijk wij doen bij dezen, of door U daarop acht gegeven is, en of dit bezwaar door U behoorlijk is onderzocht, zoo ja, met welk gevolg?

Het Provinciaal Kerkbestuur in Zeeland.

(get.) H. Q. JANSSEN President.

(get.) B. A. OVERMAN Secretaris.

Aan het Klassikaal Bestuur van Middelburg.

MIDDELBURG, 26 Mei 1880.

Aan het Prov. Kerkbestuur van Zeeland.

In antwoord op Uw schrijven dd. 18 Mei 1880 No. 35 hebben wij de eer U het volgende mede te deelen.

Het was ons bekend, dat de ouderlingen, afgevaardigd tot bijwoning van het aannemen tot lidmaten bij de predikanten de Heeren Dr. F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH geweigerd hebben die taak te aanvaarden. Wij gevoelden ons echter niet geroepen over deze handelwijze ons oordeel uit te spreken, 1°. omdat de Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH zich over de handelwijze der ouderlingen hier bedoeld niet beklagden, en 2°. omdat naar onze innigste overtuiging deze broederen Ouderlingen naar recht en verplichting behandeld hebben. Wij willen gaarne U van dit ons gevoelen reenschap geven, en U daarin tevens den regel aanwijzen, naar welken wij in deze en dergelijke kwestien als onze

Vaderlandsche Kerk helaas! beroeren in het vervolg wenschen te handelen.

1°. De ouderlingen hebben gehandeld conform het Woord Gods. Als opzieners der Gemeente is hun het recht gegeven, ja de verplichting opgelegd voor de zuiverheid van de Geloofsbelijdenis der Gemeente te waken. Worden zij hierin in menig opzicht verhinderd, dit neemt niet weg, dat zij ten minste bij de aanneming van nieuwe leden, dit recht zich niet langs reglementairen weg kunnen laten ontnemen. Zie o.a. Gal. 1 : 8, 9. Rom. 16 : 17. Titus 3 : 10. 2 Joh. : 10. Hand. 20 : 28—30 en andere plaatsen.

2°. De ouderlingen hebben gehandeld overeenkomstig de belijdenis onzer Gereformeerde Kerken. Zie artt. 29, 30, 31 en 32 onzer Nederl. Geloofsbelijdenis. Dien overeenkomstig beloofden de ouderlingen bij hunne bevestiging »Opzicht te hebben op de Gemeente die hun bevolen is, naarstiglijk toe te zien of een ieder zich behoorlijk gedraagt in belijdenis en wandel.»

Om dus tegenwoordig te zijn bij eene lidmaatsaanneming, bij welke zij geen oordeel mochten uitspreken over de Geloofsbelijdenis der leerlingen, hadden zij hunne plechtig voor God en de Gemeente uitgesproken belofte moeten verbreken. Daarom weigerden zij terecht tegenwoordig te zijn. De belijdenis onzer Gereformeerde Kerken is nog van kracht, en kan ook door de Sijnode langs geen enkelen weg geannuleerd worden.

Zij staat boven de reglementen.

Zietdaar, mijne Heeren! de redenen opgegeven, om welke wij ons niet geroepen achtten, als Classikaal Bestuur in dezen handelend op te treden. Ons staan Gods Woord en de belijdenis onzer kerken hooger dan de Reglementen.

Waar deze Reglementen conform het Woord Gods zijn, werken wij gaarne mede, om orde en regel te handhaven,

maar in dezen moeten wij ons aan de zijde der Middelsche Ouderlingen stellen.

Een man, die van overdrijving niet kan worden verdacht (Dr. Gunning in zijne brochure »een woord over onzen kerkelijken toestand'') zegt: »er is dunkt mij voor »de ouderlingen geen andere keuze wat de zaak zelve »betreft: zij moeten of zichzelfe of dit artikel uitwisschen.

Tot dit laatste besloten de ouderlingen in Uw schrijven bedoeld, en wij plaatsen ons als Classikaal Bestuur van Middelburg, aan hunne zijde.

Artt. 38 en 39 van het Reglement op het Godsdienst-
onderwijs bestaat niet voor hen, ook niet voor ons.

Het Classicaal Bestuur voornoemd:

Aan het Prov. Kerkbestuur van Zeeland.

N°. 56.

MIDDELBURG, den 29 Julij 1880.

Na kennis genomen te hebben van Uw schrijven dd. 26 Mei ll. n°. 28 in antwoord op ons verzoek om te melden of door U, volgens de Kerkelijke verordeningen, behoorlijk acht geslagen is op de weigering van de daartoe aangewezen ouderlingen om tegenwoordig te zijn bij de aanneming tot lidmaten van de leerlingen der predikanten dr. F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH, bijaldien die predikanten daarbij handelden naar de bestaande verordeningen, — achten wij ons verplicht, naar art. 27 van het reglement voor Opzicht en Tucht, U

nogmaals te wijzen op 't geen U naar recht en verplichting als Klassikaal Bestuur te doen staat.

Door U worden twee gronden aangevoerd waarop Uw besluit rust om U als Klassikaal Bestuur te scharen aan de zijde der weerstrevende ouderlingen, die wettig door de Kerk in het leven geroepen verordeningen beschouwen als bestonden zij niet.

Het is U bekend dat de bedoelde ouderlingen geweigerd hebben, de hun opgedragen taak te aanvaarden. Met voorbijzien van art. 5 van het reglement voor Opzicht en Tucht, acht Gij U niet geroepen een oordeel uit te spreken over dat verzuim in de uitoefening van Kerkelijke betrekking, omdat de Heeren ZIJNEN en KOCH zich daarover niet beklaagden.

Wij doen U opmerken, dat het aangehaalde art. verbindend is, onafhankelijk van eene ingediende klacht.

Verder hebben, volgens Uw schrijven, de bewuste ouderlingen gehandeld overeenkomstig het woord Gods, en de belijdenis onzer gereformeerde Kerken en art. 29—32 der geloofsbelijdenis.

Wij wenschen dat een nauwkeurig onderzoek der door U aangehaalde teksten, en ook van de artt. dier geloofsbelijdenis, in hun verband en bedoeling U zal leiden tot de overtuiging, dat dit beroep op Schrift en belijdenis aan Uw betoog geen gewicht bijzet.

Maar dit willen wij ten slotte U in ernstige overweging gegeven hebben, of 't aangaat dat elk lid van een Kerkelijk Bestuur, ja elk lid der gemeente in onze Nederlandsche Hervormde Kerk, alléén met een beroep op zijn inzicht en meening, kan rechtvaardigen elke opzettelijke verkrachting en overtreding der verordeningen, die niet door de Synode alléén, maar door *de Kerk* zelve op wettige wijze zijn vastgesteld; of de opvolging dier veror-

deningen eenvoudig moet afhangen van 't geen elk **Bestuur** en elk gemeentelid *meent* in overeenstemming te zijn niet met Gods Woord en belijdenis, maar met Gods Woord en belijdenis, zoo als hij die meent te moeten *uitleggen* en *verstaan*; of zodoende niet eene anarchie geboren geboren wordt tot groote schade der Nederlandsche Hervormde Kerk, aan wier bloei wij allen eenmaal plechtig beloofden te zullen medewerken, *met nakoming* van hare verordeningen?

Wij geven U nogmaals in ernstige overweging om aan Uwe roeping als Klassikaal Bestuur te voldoen, en onpartijdig recht te spreken, in zake het verzuim, dat ter Uwer kennis gekomen is.

Gaarne ontvangen wij binnen 14 dagen na dato dezes Uw antwoord.

Het provinciaal Kerkbestuur van Zeeland:

(geteekend) H. Q. JANSSEN President.

(id.) A. A. OVERMAN Secretaris.

N°. 51.

MIDDELBURG, 12 Augustus 1880.

Het Class. Bestuur van Middelburg, ontvangen hebbende Uw schrijven dd. 29 Julij jl. n°. 56, waarin aan ons Bestuur »nogmaals in ernstige overweging wordt gegeven, om aan onze roeping als Classicaal Bestuur te voldoen, en onpartijdig regt te spreken in zake het verzuim, dat ter onzer oore gekomen is'' nam. met het oog op de ouderlingen in den Middelburgschen Kerkeraad, die geweigerd hebben om tegenwoordig te zijn bij de aanneming tot lidmaten van de leerlingen der predikanten Dr. F. P. J.

SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH — heeft de eer U te antwoorden dat door ons Bestuur hierop aan U zal worden geantwoord, zoodra Uw Bestuur in zake de aannemingskwestie van de Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH zal hebben gehandeld.

Het Classicaal Bestuur voornoemd,

{ was geteekend } G. C. BOOMER, President.
J. P. NONHEBEL, Scriba.

Aan het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland.

N°. 58.

MIDDELBURG, 3 September 1880.

Het Class. Bestuur van Middelburg heeft de eer, in aansluiting aan zijn schrijven dd. 12 Augustus 1880 n°. 51 tot U te komen met het verzoek om te mogen vernemen, welke beslissing door Uw Bestuur is genomen in zake de aannemingskwestie van de Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH, predikanten te Middelburg.

Het Classicaal Bestuur voornoemd :

{ was geteekend } D. RIJNDERS, l. pr.
J. P. NONHEBEL, Scriba.

Aan het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland.

N°. 60.

MIDDELBURG den 4 September 1880.

In antwoord op Uw schrijven dd. 3 September ll. n^o.

58, waarbij tot ons het verzoek wordt gericht om te vernemen welke beslissing is genomen in zake de aannemingskwestie van de Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH predikanten te *Middelburg*, diene : dat ter zake nog geene beslissing is kunnen genomen worden, vermits de poging aangewend om de partijen, tusschen welke het geschil bestaat te hooren, is mislukt.

Eene nieuwe poging zal worden beproefd, en, zoodra daarna eene beslissing genomen is, zal ten bekwamen tijde, daarvan aan U worden kennis gegeven, gelijk de kerkelijke verordeningen dat voorschrijven.

Het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland :

} was geteekend { H. Q. JANSSEN, President.
B. A. OVERMAN, Secretaris.

Aan het Klassikaal Bestuur van Middelburg.

BIJLAGE 1880.

69

Beslissing in zake het appel op de uitspraak des
Classicalen-Bestuurs van Middelburg,
genomen door het Provinciaal Kerkbestuur
van Zeeland den 3^{en} Nov. 1880

(*De misnoegde Middelburgsche Predikanten kwamen reeds
d.d. 21 April 1880 in appel.*)

Het Provinciaal Kerkbestuur van *Zeeland* gezien een schrijven dd. 21 April 1880 van de predikanten Dr. F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH, te *Middelburg*,

waarbij zij verklaren het voornemen te hebben om te komen in hooger beroep van eene uitspraak van het Klassikaal Bestuur van *Middelburg*, dd. 15 April 1880, in zake een geschil tusschen genoemde predikanten en de overige leden van den bijzonderen Kerkeraad der Nederduitsche Hervormde Gemeente aldaar; bij welke uitspraak geoordeeld is, dat die Kerkeraad terecht geweigerd heeft in het lidmatenboek in te schrijven de namen van 32 leerlingen door die predikanten tot lidmaten aangenomen:

Gelezen de door appellanten tot staving van hun hooger beroep ingezonden memorie dd. 23 April 1880, en alle tot dit geding behorende stukken;

Overwegende; wat betreft de feiten, dat in eene vergadering van genoemden Kerkeraad op den 4^{den} Maart 1880 zijn afgevaardigd de ouderlingen tot aanneming van de leerlingen der appellanten, welke leerlingen alvorens waren voorgedragen, en tegen wier zedelijk gedrag geen bedenkingen waren gerezen;

dat door de aldus aangewezen ouderlingen in die vergadering is verklaard, dat zij niet zouden kunnen tegenwoordig zijn, bij die aanneming, omdat de predikanten dr. F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH, des gevraagd, verklaarden zich te zullen gedragen naar het kerkelijk voorschrift, vervat in art. 38 van het reglement op het Godsdienst-onderwijs;

dat daarop door de appellanten tot de aanneming is overgegaan, op de vooraf aan den kerkeraad opgegeven dagen en uren;

dat die aanneming, bij ontstentenis van de afgevaardigde ouderlingen, is geschied in tegenwoordigheid van daartoe uitgenoodigde oud-ouderlingen, ten einde den indruk der plechtigheid te verhoogen, en te kunnen getuigen, dat bij die aanneming alle dingen naar wet en orde geschied zijn;

dat op Zondag 14 Maart 1880 de aldus aangenomenen in de Oostkerk te *Middelburg* in het openbaar zijn bevestigd, na voldaan te hebben aan hetgeen in art. 39 van het reglement op het Godsdienst-onderwijs wordt verlangd ;

dat in zijne vergadering van 28 Maart 1880 de bijzondere kerkeraad de bovengenoemde aanneming en bevestiging heeft verklaard te zijn onwettig, dewijl die hebben plaats gevonden zonder de tegenwoordigheid eens ouderlings, en dien ten gevolge ook heeft geweigerd, de 32 aldus aangenomen jongelieden in te schrijven in het lidmatenboek der Gemeente ;

dat daarop de bovengenoemde predikanten zich met dat besluit niet kunnende vereenigen, in dat geschil de beslissing hebben ingeroepen van het klassikaal Bestuur van *Middelburg*, bij schrijven van 27 Maart 1880 ;

dat, bij aitspraak voormeld, dat Klassikaal Bestuur de klagers heeft gesteld in het ongelijk ;

overwegende als nu in rechten :

dat de vraag, wie is wettig aangenomen tot lidmaat in de Nederlandsche Hervormde Kerk, beantwoord wordt door art. 38 van het Reglement op het Godsdienst onderwijs, waar o. a. bepaald wordt, dat tot de aanneming afgevaardigd worden de predikant, en een of meer ouderlingen, en de voortgang dier aanneming afhankelijk gesteld wordt van het oordeel over de mate der kennis, door de *meerderheid* van de afgevaardigden des Kerkeraad ;

Overwegende dat, volgens deze voorschriften geene aanneming tot lidmaten kan plaats hebben. wanneer geen ouderling daarbij tegenwoordig is, ook om van zijn oordeel over de maat der verkregen kennis te doen blijken ;

Overwegende dat door appellanten beweerd wordt, dat zij krachtens art. 21^s van het Reglement voor de Kerkeraden nadat bij den Kerkeraad tegen het zedelijk gedrag der aannemelingen geene bezwaren gerezen, en ouderlingen

tot de aanneming afgevaardigd waren, zich verplicht achtten tot de aanneming over te gaan, maar dat het beroep op dat voorschrift; luidende: aan de predikanten is opgedragen het afnemen van belijdenis des geloofs, *in tegenwoordigheid van een of meer ouderlingen* juist door laatstgenoemde bepaling niet opgaat;

Overwegende, dat ook het *recht* der leerlingen, om, na langdurige voorbereiding tot lidmaten te worden aangenomen in deze niet kan gelden, vermits die aanneming niet anders dan op de wijze, door de Kerk voorgeschreven, kan plaats hebben ;

Overwegende dat het verzuim waaraan de tot de aanneming afgevaardigde ouderlingen zich hebben schuldig gemaakt, door ontrouw te worden aan den hun door den Kerkeraad naar Kerkelijk voorschrift opgelegden plicht, en alzoo de voorgenomen aanneming op den daartoe bestemden tijd, onmogelijk te maken, alleszins te betreuren en afkeuringswaardig is, maar dit verzuim niet wettigt de aanneming, zooals die door appellanten in het bijzijn van oud-ouderlingen is geschied ;

Overwegende dat eene poging tot minlijke schikking bij appellanten naar art. 60 van het Reglement voor Kerkelijk Opzicht en Tucht en in de behandeling van Kerkelijke geschillen, aangewend is mislukt, en dat eene dergelijke poging bij den Kerkeraad niet kon geschieden, daar het eenige middel tot die schikking nl. inschrijving in het lidmatenboek, dezerzijds, als in strijd met de wet niet kon geraden worden ;

Overwegende, dat uit dien hoofde, het verzuim van het Klassikaal Bestuur van *Middelburg*, — dat alvorens uitspraak te doen, zulk eene minlijke schikking had moeten beproeven, van geen invloed kon zijn op de gedane uitspraak ;

recht sprekende in hooger beroep.

Gezien behalve de aangehaalde artikelen, nog art. 15

en 51 van het algemeen reglement, art. 14 en 21 van het reglement voor de kerkeraden, art. 38 en 39 van het reglement op het godsdienstonderwijs; art. 60, 61 en 64 van het Reglement voor Opzicht en Tucht;

Verwerpt het door appellanten ingestelde beroep;

Bevestigt de uitspraak van het Klassikaal Bestuur te *Middelburg*.

Veroordeelt de appellanten in de kosten van dit geding:

Bepaalt dat afschrift dezer beslissing zal worden gezonden aan de appellanten, aan den bijzonderen Kerkeraad der Nederduitsche Hervormde Gemeente te *Middelburg*, en aan het Klassikaal Bestuur van *Middelburg*.

Gedaan door het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland, te *Middelburg*, den 3 November 1880.

Tegenwoordig: C. F. ZEEMAN President, H. J. KROL Vice-president, B. A. OVERMAN Lid en Secretaris, J. H. KLOMP, J. DIELEMAN en J. A. DE WOLFF, Leden.

(w. g.) C. F. ZEEMAN, President.

(w. g.) H. J. KROL, Vice-president.

(w. g.) B. A. OVERMAN, Lid en Secretaris.

(w. g.) J. H. KLOMP.

(w. g.) J. DIELEMAN.

(w. g.) J. H. DE WOLFF.

Aanmerking.

Na deze beslissing, des Provincialen Kerkbestuurs, in hooger beroep, achten wij deze zaak geëindigd. Wel vernam men dat de beide misnoegde Middelburgsche predikanten eene *aanvraag tot vernietiging* dezer beslissing in hooger beroep bij de Algemeene Synodale Commissie hadden ingediend, maar daar volgens art. 56 R. O. en T., alleen zulke vernietiging kan geschieden waar *schennis of verkeerde toepassing* der reglementen is of kan worden aangewezen, zoo meenen wij dat wat de misnoegde heeren vroegen, hun *nimmer kan* geworden. Of het *bijna onmogelijke*

zoude moeten plaats vinden, namelijk, dat niet alleen een Classicaal Bestuur, maar te gelijk met dat Bestuur ook het *Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland*, beide in kennis en wijze van toepassing der reglementen zouden moeten onderdoen voor twee eenvoudige predikanten, de heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH.

S.

No. 79.

Drang uitgeoefend door het Provinciaal Kerkbestuur op het Classicaal Bestuur van Middelburg, ten laste der **Orthodoxe** Middelburgsche ouderlingen. (1)

MIDDELBURG, den 13 November 1880.

Nu onze uitspraak dd. 3 Nov. ll. in zake het geschil in den kerkeraad der Nederduitsche Hervormde Gemeente te Middelburg ter uwer kennis is gebracht, achten wij ons verplicht nogmaals ten ernstigste bij u aan te dringen op de beantwoording van ons schrijven dd. 29 Julij ll. n°. 56, waarbij wij U aanspoorden om het verzuim der Ouderlingen te Middelburg, hetwelk tot dat geschil aanleiding gaf, in behandeling te nemen.

Wij verzoeken U derhalve het door U toegezegde antwoord bij ons in te zenden, vóór den 26sten der maand.

Het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland :

was geteekend	C. F. ZEEMAN President.
	B. A. OVERMAN Secretaris.

Aan het Klassikaal Bestuur van Middelburg.

(1.) Hierbij doen wij den opmerkzamen lezer tweeërlei opmerken.

1°. De *grootte haast* des provincialen Kerkbestuurs. Ook verder, b. v. in het stuk dd. 30 Nov. 1880, zal men dit kunnen opmerken, waar eveneens als hier geschiedde, een maar *zeer korte termijn* werd gesteld ter behandeling van zaken, die toch niet altijd even spoedig kunnen worden afgedaan. De dato 13 November wordt hier bij voorbeeld geschreven, *voor* den 26en daaraanvolgende eene belangrijke zaak uitgemaakt te moeten hebben; en dat door een Prov. Bestuur dat om in een *geschil in hooger beroep* te beslissen, ruim *een half jaar* noodig meende te moeten hebben.

2°. Dat, ten zij wij ons zeer vergissen, uit deze onderhandelingen, evenals uit de reeds vroeger over deze zaak gevoerde blijkt, dat het Prov. Kerkbestuur een *verkeerde toepassing* der Reglementen schijnt voor te staan, namelijk *deze* om waar geen *aanklacht* is ingebracht en dus alleen *opzicht* kan worden uitgeoefend, ter handhaving der orde, *tuchtmiddelen* te *mogen* en te moeten gebruiken. Vooral de zinsneden, uit zijn schrijven dd. 29 Juli 1880, luidende; »acht gij u niet geroepen een *oordeel uit te spreken* over dat verzuim” enz.

»Wij doen u opmerken dat het aangehaalde art. (art. 6 R. O. en T.) verbindend is, onafhankelijk van eene ingediende klacht”, — spreken hier voor.

Evenwel goede *kenners* van het kerkelijk recht *kunnen* zelfs in dit art. 5 *niet* lezen, dat in zaken van *opzicht, tuchtmiddelen* mogen worden toegepast.

S.

N°. 78.

MIDDELBURG, 24 November 1880.

Het Class. Bestuur ontvangen hebbende Uw schrijven dd. 13 Nov. jl. N°. 72 waarin bij ons Bestuur nogmaals

ten ernstigste wordt aangedrongen, na de uitspraak van het Prov. Kerkbestuur van Zeeland dd. 3 Nov. jl. in zake het geschil in den Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente te Middelburg, op de beantwoording van Uw schrijven dd. 29 Juli jl. waarbij ons Bestuur wordt aangespoord om het verzuim der Ouderlingen te Middelburg, hetwelk tot dat verschil aanleiding gaf, in behandeling te nemen — heeft de eer te antwoorden, dat ons bestuur bereid is de zaak der Middelburgsche ouderlingen ter hand te nemen, naar aanleiding van hetgeen ons uit de bescheiden, behoorende tot het geschil der predikanten Dr. F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH en de overige leden van den Middelburgschen Kerkeraad is gebleken; doch dat ons Bestuur dan evenzeer is genoodzaakt, niet alleen naar aanleiding dier zelfde bescheiden, maar nu ook op grond van Uwe uitspraak dd. 3 Nov. jl. de zaak der predikanten Dr. SIBMACHER ZIJNEN en KOCH, met het oog op hunne lidmaatsaanneming ter hand te nemen.

Wij geven daarom aan de wijsheid van het Prov. Kerkbestuur de vraag in overweging, of het in de gegeven omstandigheden niet beter ware, de behandeling dier beide zaken te laten rusten.

Het Classicaal Bestuur voornoemd:

} was geteekend {	D. RIJNDERS, l. Pres.
	J. P. NONHEBEL, Scriba.

Aan het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland.

N°. 84.

MIDDELBURG, den 30 November 1880.

In antwoord op Uw schrijven van den 24 dezer N°. 78 moeten wij U berichten, dat het niet aangaat om te be-

rusten in het ook aan U gebleken verzuim der ouderlingen in Uw schrijven bedoeld. Dat verzuim heeft aanleiding gegeven tot een openlijk geschil in den Kerkeraad te *Middelburg*, en tot eene groote teleurstelling van een aantal leerlingen, die als lidmaten aldaar wenschen te worden ingeschreven.

Uit dien hoofde noodigen wij U nogmaals met den meesten ernst uit, om, naar de verplichting die op U rust, die verkeerdheid te onderzoeken, en in behandeling te nemen, opdat niet den schijn eener opzettelijke verdraging, na zoovele aanmaningen, op U ruste.

Wanneer voor den 8sten December door ons geen bericht van Uwe beslissing ter zake, ontvangen is, zullen wij genoodzaakt zijn, onzes ondanks, zelf de zaak ter hand te nemen.

Het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland

was geteekend { C. F. ZEEMAN, President.
B. A. OVERMAN, Secretaris.

Aan het Klassikaal Bestuur van Middelburg.

Vonnis geveld door het Classicaal Bestuur
van Middelburg
over de Predikanten Sibmacher Zijnen en Koch.

~~~~~

Het Klassikaal Bestuur van Middelburg, herhaaldelijk door het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland aangemaand, alsnog een onderzoek in te stellen, naar wat aanleiding gaf tot en voorviel in het geschil in den boezem van den Kerkeraad van Middelburg, en nu laatstleden wederom een dringend schrijven van dat zelfde college ontvangen hebbende waarop *categorisch* antwoord verzocht werd, en ge-

meld werd dat naar zijne meening door de ouderlingen te Middelburg een verzuim was gepleegd: welk verzuim volgens de woorden der missive van het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland »heeft aanleiding gegeven tot een »openlijk geschil in de kerk te Middelburg en tot eene »groote teleurstelling voor een aantal leerlingen, die als »lidmaten wenschen te worden ingeschreven.”

Buitengewoon vergaderd op den 6^{den} en 7^{den} December 1880, aanwezig de primi G. J. BOOMER, W. E. M. ENGELBERTS, J. H. GESELSCHAP, N. A. DE GAAY FORTMAN en de secundi J. W. KNOTTENBELT, C. C. SCHOT, P. J. SIEGERS en P. G. DE VEY MESTDAGH.

Gelet op art. 27 Reglement van opzicht en tucht;

Gaat over tot de behandeling der zaak.

Daartoe gezien afschrift der memoriën van den Middelburgschen Kerkeraad en van de heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH, behoorlijk gewaarmerkt den 3 December 1880 ontvangen van den Secretaris van het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland; de brochure van den heer Dr. F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN, getiteld: »Het verzet des Kerkerads enz”:

Besluiten, van Klassikaal en Provinciaal Kerkbestuur, in zake het geschil in den Kerkeraad te Middelburg;

Overwegende, wat de feiten aangaat, dat uit de stukken voldoende blijkt:

1°. dat de aan de predikanten SIBMACHER ZIJNEN en KOCH, bij kerkeraad-besluiten van den 4^{den} Maart 1880, ter aanneming toegevoegde ouderlingen DE WAGEMAKER, DE KOK, TEVEL, GIDEONSE, op den gestelden termijn niet verschenen, na reeds vroeger te hebben verklaard dat zij niet zouden kunnen tegenwoordig zijn, omdat het pas gearresteerde en door hen alsmede door de meerderheid van den kerkeraad gewraakt art. 38 Godsdienst-onderwijs door deze predikanten werd gehonoreerd;

2°. dat toen de afgevaardigde ouderlingen niet kwamen,

deze predikanten *eigenmachtig* toch voortgingen met het aannemingswerk in gezelschap van *bij voorbaat hiertoe door hen uitgenoodigde oud-ouderlingen*, zooals zij beweren »ter verhooging van den »indruk der plechtigheid'', terwijl zij voorgeven tot dit alles, hoewel tegen de kerkelijke wetten en usantiën, gedrongen te zijn door hun *geweten*;

3°. dat de alzoo onwettig aangenomen leerlingen dezer heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH, met beider toestemming op Zondag den 14^{den} Maart 1880 in de Oostkerk te Middelburg door den heer KOCH in *het openbaar* zijn bevestigd, waardoor de onwettige daad der aanneming in het openbaar werd voortgezet en bekrachtigd, en alzoo werd *tot een geruchtmakend en ergerlijk feit*;

4°. dat toen daarna de kerkeraad van Middelburg, en zulks volkomen naar recht, weigerde deze aanneming te erkennen, en de alzoo *onwettig aangenomen* 32 leerlingen in te schrijven in het lidmatenboek der gemeente, de predikanten SIBMACHER ZIJNEN en KOCH, voorgevende door dit besluit bezwaard te zijn, zich hebben gewend tot het Klassikaal Bestuur van Middelburg, om na de *raadgeving en terechtwijzing* van dat bestuur bij uitspraak van den 15^{den} April 1880 ontvangen, evenwel nog verder hunne zaak, alsof zij volkomen rechtvaardig ware te mainteneeren door een beroep op het Provinciaal kerkbestuur van Zeeland; terwijl de heer SIBMACHER ZIJNEN ook noodig oordeelde deze zaak, en het vermeende onrecht hem aangedaan, in publiek geschrift te moeten brengen voor de rechtbank der algemeene opinie, waarbij hij zich niet ontziet, met het oog op vraag 44, Zondag 16 van den Heidelbergschen Catechismus te spreken van »*de knoerij van de regtzinnigen der 16de eeuw*'' (pag. 7 regel 4 van onderen), de daden van den Middelburgschen Kerkeraad in de aannemings-questie te noemen »*werken der duisternis*'' (pag. 4 regel 10 van boven), ja zelfs zoo ver de welvoegelijkheid te vergeten van te schrijven, als op pag.

15 zijner brochure te lezen staat, en op pag. 31 regel 17 van boven vergeleken met pag. 21 regel 19 van boven, waar niet onduidelijk zijne ambtsbroeders worden gequalificeerd als dezulken *die onkundigen en onnadenkenden zand in de oogen strooijen*, alsmede op pag. 32 regel 12 van boven vergeleken met pag. 6 regel 12 van boven, *die hun geweten in slaap houden door psalmgezang en gebed*;

Overwegende in rechten, dat de bovengenoemde handeling van de vier ouderlingen, door het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland in zijn schrijven aan het Klassikaal Bestuur van Middelburg, gequalificeerd als »*een verzuim dat heeft aanleiding gegeven tot een openlijk geschil in de kerk te Middelburg en tot eene groote teleurstelling voor een aantal leerlingen, die als lidmaten alzoo wenschen te worden ingeschreven,*» na onderzoek niet alzoo kan worden genoemd.

Immers *het wegblijven* der ouderlingen, *nootte* de heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH *met het minst tot het verrichten eener onwettige daad*, tot aanneming in strijd met de reglementaire bepalingen.

Daar nu *juist deze daad van de heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH aanleiding heeft gegeven tot een openlijk geschil in de Kerk te Middelburg en tot eene groote teleurstelling voor een aantal leerlingen*, en het door het Provinciaal Kerkbestuur zoogenaamd verzuim der ouderlingen, *rechtens van geen invloed kan noch mag worden geacht op de daad der bovengenoemde predikanten*, ja *veeleer* juist door dier heeren eigenmachtige daad, dat zoogenaamd verzuim der ouderlingen onherstelbaar werd gemaakt, *zoodat met geen mogelijkheid, al wilde men, hierin volgens alinea 1, art. 4, Reglement opzicht en tucht, zoude kunnen worden gehandeld*, zoo valt dit aldus gequalificeerd verzuim geheel buiten de termen van art. 4 van evengoemd Reglement;

Overwegende, dat de bovengenoemde feiten, waardoor de heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH in weldoordacht en

streng doorgevoerd verzet zijn gekomen met de kerkelijke reglementen en verordeningen, *die zij tegenover de ouderlingen ter aanneming afgevaardigd, en wel bepaaldelijk wat betreft art. 38 Reglement Godsdienst-onderwijs, beweerden geheel te willen gehoorzamen; maar dat bovenal de openbare bevestiging der alzoo eigenmachtig aangenomenen, waarvoor beide predikanten krachtens hunne samenwerking, die ook in hunne memoriën bij het Klassikaal en Provinciaal Kerkbestuur ingediend wordt beleden, gelijkelijk moeten worden aansprakelijk gesteld, alsmede het door den heer SIBMACHER ZIJNEN in publiek geschrifte brengen van deze zaak voor de rechtbank der publieke opinie, zonder dat dit door zijnen medestander verhinderd of afgekeurd werd, niet anders gequalificeerd kunnen worden, dan als dragende het kenmerk van »verstoring der orde en rust, en »van verzuim zoowel als van vergrijp in de uitoefening van »Kerkelijke betrekkingen;»*

Overwegende dat beide predikanten bleken zich wel bewust te zijn van hun verzet tegen de kerkelijke verordeningen, en ter staving van hun goed recht, geen anderen grond weten bij te brengen dan een beroep op art 21° van het Reglement voor de Kerkeraden, welk beroep ook volgens uitspraak van het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland, juist door de in art. 21 voorkomende bepaling, »in tegenwoordigheid van een of meer »ouderlingen» niet opgaat;

Overwegende dat de heeren F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH zich in hunne memorie, ingediend bij het Klassikaal Bestuur van Middelburg in zake het geschil in den Kerkeraad, en nu bij ons berustende in afschrift, op aanvraag, behoorlijk gewaarmerkt d.d. 3 December 1880 door den Secretaris van het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland, aan het Klassikaal Bestuur van Middelburg toegezonden, schijnen te beroepen op hun *geweten*, als wanneer zij zeggen: *In het gegeven geval kon*

en mogt door de ondergeteekenden niet anders worden gehandeld;

»doch dat zoodanig beroep op het geweten hoe eerbiedwaardig ook op zich zelf, in casu niet tot verontschuldiging van bezwaarden kan strekken, daar handelingen als door hen gepleegd, niet alleen wanorde stichten, maar ook rechten van anderen krenken, die door handhaving der kerkelijke verordeningen behooren te worden gewaarborgd;»

Gezien, behalve de reeds aangehaalde artikelen, art. 20, 43 en 44 van het Algemeen Reglement, art. 14, 21 en 23 van het Reglement voor de Kerkeraden, art. 27 van het Reglement op het examen, art. 1, 2, 3, 4, 21, 22, 27, 47 en 48 van het Reglement voor kerkelijk opzicht en tucht;

Gelet op de tegenwoordige onrust in onze Nederlandsche Hervormde Kerk, en op de jongste gebeurtenissen;

Oordeelende dat hoewel de heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH beiden schuldig zijn, aan de bovengenoemde feiten, die feiten evenwel meer bezwarend moeten worden geacht voor den eerstgenoemde, als die klaarblijkelijk bij dit alles op den voorgrond treedt, en ook alleen zich veroorloofde in een onder zijnen naam uitgegeven vlugschrift deze zaken ruchtbaar te maken voor het publiek;

Overwegende dat, daar de heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH, en zulks door ergerlijke en geruchtmakende eigenmachtige handelingen, zich hebben schuldig gemaakt aan »verstoring van orde en rust, en van verzuim zoowel als van vergrijp in de uitoefening van Kerkelijke betrekkingen;» *waardoor een vonnis van schorsing over hen zoude kunnen worden uitgesproken*; heeft evenwel na verschillende consideratiën, gemeend te moeten besluiten, gelijk het besluit bij dezen:

Dat op de heeren F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J.

W. KOCH zal toegepast worden het eerste tuchtmiddel uit art. 4, Reglement opzicht en tucht

zijnde eene berisping.

Afschrift van dit vonnis, zal den gecondemneerden, alsmede den vier geïnteresseerde ouderlingen, behoorlijk worden verstrekt; wijders gelijk afschrift worden gezonden aan den Kerkeraad van Middelburg, gelijk ook aan het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland ter kennisgeving; terwijl dit vonnis volgens art. 31 Reglement opzicht en tucht zal worden gepubliceerd in de »Kerkelijke Courant.»

Aldus gedaan in onze buitengewone vergadering, gehouden te Middelburg den 6^{den} en 7^{den} December 1880.

Het Klassikaal bestuur van Middelburg,

Was geteekend:

G. C. BOOMER, praeses.

J. W. KNOTTENBELT, assessor.

C. C. SCHOT Cz., scriba-secundus.

W. E. M. ENGELBERTS.

J. H. GESELSCHAP.

N. A. DE GAAIJ FORTMAN.

P. J. SIEGERS.

P. G. DE VEY MESTDAGH.

Aanmerking.

Wij meenen duidelijk uit den *aanhef* van dit vonnis, in verband met de voorafgegane *onderhandelingen* op te merken, dat het Classicaal-Bestuur tot het uitspreken hiervan niet dan *noode* en zeer *onwillig*, door het Prov. Kerkbestuur hiertoe gedrongen, overging. Immers, het is dan maar geen geringe zaak, *tegen* het *gevoelen* van bekwame kenners der kerkelijke wet *in*, ter handhaving der orde in zaken behoorende tot het kerkelijk *opzicht*,

tuchtmiddelen toe te passen. Wel is zulks in de laatste jaren meer gewoonte geworden, maar de *gewoonte* mag niet drijven tot handelingen *in strijd met de wet*.

N°. 3.

MIDDELBURG, den 6^{den} Januari 1881.

Naar aanleiding van Uw »Besluit» dd. 6 en 7 December ll. in zake het verzuim der ouderlingen bij de Ned. Herv. Gemeente te *Middelburg* achten wij ons verplicht, krachtens het reglement voor Opzicht en Tucht, de volgende opmerkingen aan Uwe ernstige overweging te onderwerpen.

Bij herhaling is Uw Bestuur door ons aangespoord om dat verzuim in behandeling te nemen. Aan dien aandrang is door U ten slotte gevolg gegeven. Aan U stond nu te onderzoeken, of in de daad door bedoelde ouderlingen een verzuim gepleegd was, en zoo ja, — welk tuchtmiddel daarop moest worden toegepast.

Dit nu is door U over 't hoofd gezien. Door U is een onderzoek ingesteld, niet of er een verzuim begaan is, maar of dat verzuim *aanleiding* heeft gegeven tot een geschil enz. Het is duidelijk dat dit laatste niet de *hoofdzaak* is. Een verzuim blijft een verzuim onverschillig waartoe 't aanleiding geeft.

En dat de bedoelde ouderlingen, door te verklaren, dat zij niet bij de aanneming zouden tegenwoordig zijn, en door daarbij niet te verschijnen, als grond aanvoerende, dat zij zich *niet* onderwerpen aan art. 38 van het Regl. op het Godsdienst Onderwijs, — in de daad zulk een verzuim hebben begaan, en zich tegenstrevers hebben betoond van Kerkelijke Verordeningen, en ontrouw aan hunne, in art. 25 van het Regl. voor de Kerkeraden

omschreven, verplichting, — dit springt zóó zeer in het oog, dat het moeilijk te begrijpen is, hoe gij van U zelf hebt kunnen wren het verwijt, van schuldig te staan aan schennis van art. 1 en 21 van het Regl. voor Opzicht en Tucht, door, in casu, te gewagen van een dusgenaamd verzuim, en van een niet honoreeren van art. 38, zonder een tuchtmiddel toe te passen.

Als grond voor deze wijze van recht te spreken, wordt aangevoerd dat door de onwettige aanneming der leerlingen van de Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH het zoogenaamd verzuim der ouderlingen onherstelbaar werd gemaakt, zoodat art. 4 al. 1. van het Regl. voor opzicht en tucht niet meer toegepast kon worden.

Wij moeten U doen opmerken dat in genoemd art. *niet* voorgeschreven wordt, dat geen tuchtmiddel mag worden toegepast, ten zij eerst het voorschrift in al. 1 vervat is beproefd. Ook meenen wij ten overvloede U hierop te moeten wijzen dat art. 7 van laatstgenoemd Reglement door U niet behoorlijk toegepast is, daar immers het straffeloos laten overtreden van gewichtige wetsbepalingen als die de aanneming van lidmaten betreffen, noch met den aard der zaak, noch met het belang der Kerk strookt.

Wat nu, verder aangaat de onwettige aanneming tot lidmaten, zooals die door de predikanten SIBMACHER ZIJNEN en KOCH is geschied, — hierbij is sprake van eene geheel *andere* verkeerdheid, dan die welke in het verzuim der ouderlingen gelegen is.

Het heeft dan ook op ons een vreemden indruk gemaakt, dat Gij, na eene voorzeker ernstige beraadslaging hebt kunnen besluiten om in ééne beslissing of »Besluit», zooals 't door U genoemd wordt, over *twee heterogene* verkeerdheden, door zeer verschillende personen begaan, *tegelijk* recht te doen. — Er waren, ook volgens U, twee afzonderlijke zaken te behandelen; het, door U dusgenaamd, verzuim der ouderlingen, en de volgens U, eigen-

machtige handeling der twee predikanten. Het lag geheel binnen den kring Uwer bevoegdheid, om zoowel over de eene als over de andere zaak eene beslissing te nemen.

Maar de aard der zaak vorderde dat niet in *één* »Besluit» eenige personen van een verzuim worden vrijgesproken, *en te gelijk*, eenige andere personen, wegens *eene geheel andere verkeerdheid* worden »gecondemneerd»; ook art. 21 van het Regl. voor opzicht en tucht gaat uit van de onderstelling, dat slechts in *één*e zaak te gelijk wordt recht gesproken.

Onder de bezwaren, tegen den predikant SIBMACHER ZIJNEN gerezen, behoort blijkens de overwegingen van Uw »Besluit» het feit, dat door hem het geschil in den Kerkeraad is gebracht voor de rechtbank der publieke opinie. Wij moeten U doen opmerken, dat ook in dit opzicht laatstgenoemd art. niet juist is toegepast. De daad van 't beoordeelen in openbaar geschrift van handelingen van kerkelijke personen is, *als zoodanig*, nergens strafbaar gesteld. Waar moet het heen in onze Hervormde Kerk, indien dit niet vrij staat? Wie heeft er ooit aan gedacht om b. v. eene brochure van Dr. A. Kuijper »over de leugen in de Kerk» te veroordeelen, als vergriep tegen de kerkelijke verordeningen?

Hoe zou ook door dergelijke maatregelen tegen opeubare geschriften, de vrijheid onderdrukt worden, en wat ware daarvan anders te wachten, dan eene doodsche rust, gelijk b. v. de Roomsche Kerk in haar midden wil doen heerschen?

Onmiddelijk vóór de conclusie wordt in Uw »Besluit» gelezen »heeft na verschillende consideratiën gemeend te moeten besluiten enz.»

Nu is in meergenoemd art. 21 uitdrukkelijk voorgescreven, dat de gronden moeten *vermeld* worden waarop de uitspraak berust. De uitdrukking: »na verschillende consideratiën is met dat art. in strijd, omdat zij alles behelst behalve de vermelding der gronden.

De conclusie van uw stuk wordt door U genoemd eerst: »een Besluit" daarna »een vonnis."

Het zij ons vergund U te wijzen op het onderscheid tusschen een »Besluit" en een »Kerkelijke Beslissing". Van het eerste is sprake in art. 14, van het tweede in art. 15 van het algemeen reglement.

Het heeft U goedgegacht over de ouderlingen zoewel als over de predikanten recht te spreken, zelfs zonder hen te hooren. Wellicht had zulk een verhoor bijzondere omstandigheden aan het licht kunnen brengen, die van invloed moesten zijn op Uw »Besluit."

Wij hebben gemeend, U deze opmerkingen niet te mogen onthouden, opdat naar art. 29 van het regl. voor opzicht en tucht door U daarop acht worde geslagen.

Het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland.

Was geteekend | C. F. ZEEMAN, President.
B. A. OVERMAN, Secretaris.

Aan het Klassikaal Bestuur van Middelburg.

II.

Strijd over de herbenoeming van twee **orthodoxe** ouderlingen.

Adres ingediend bij den Middelburgschen kerkeraad houdende **bezwaren** tegen de **herbenoeming** der herkozen ouderlingen L. J. de Kok en A. Gideonse.

Aan den Kerkeraad der Nederduitsche Hervormde gemeente te Middelburg.

De ondergeteekenden, allen lidmaten en oudkerkerads-

leden van de Nederduitsche Hervormde gemeente alhier, nemen de vrijheid, zich tot U^Eerw. te wenden met de volgende beschouwingen en het daarop gegronde bezwaar.

Wij beginnen met op te merken, wat wel aan geen bedenking onderhevig zal zijn, dat ieder, die lid wordt van eenige vereeniging of van eenig genootschap, zich even daardoor onder de verplichting brengt, om de in zoodanig genootschap geldende verordeningen in acht te nemen; weshalve dan ook zij, die als lidmaten tot het Nederlandsch Hervormd Kerkgenootschap toetreden, bij de toestemmende beantwoording van de 3^e vraag, in art. 39 van het *Reglement op het Godsdiens-onderwijs* vermeld, uitdrukkelijk beloven de verordeningen van dit kerkgenootschap te zullen opvolgen.

Geldt dit echter reeds voor ieder lidmaat onzer kerk, nog veel *meer* voor *hen*, die met eenig kerkelijk *bestuur*, hetzij in *kerkeraad* of *klassikaal* of *hooger kerkbestuur* zijn belast, waarom dan ook art. 13 van het *Synodaal Reglement voor de Kerkeraden* uitdrukkelijk bepaalt, dat de *kerkeraden* *zich in alles naar de kerkelijke reglementen en verordeningen behooren te gedragen*, en moeten *toezien dat ze worden opgevolgd*.

Van de verplichting daartoe mag zich dus ook geen lid uwer vergadering ontslagen rekenen, — ook niet wegens gewetensbezwaar, daar juist eene *ernstige* en *gemoedelijke* beschouwing van *roeping* en *plicht* hem dan moet bewegen, om liever door *uittreding* uit zijne betrekking van de verplichting, om als *bestuurder* de kerkelijke verordeningen *op te volgen* en *te doen opvolgen*, zich te ontslaan, — dan ontrouw te worden aan een plicht, tot welks vervulling hij krachtens zijn *ambt* wordt geroepen.

Dit schijnt echter thans door sommigen niet goed begrepen te worden. Het is ons toch bekend geworden dat onderscheidene leden uwer vergadering uitdrukkelijk heb-

ben verklaard niet meer tegenwoordig te willen zijn bij huwelijks-inzegeningen, door sommige predikanten geleid, en dat ze dit dan ook herhaaldelijk hebben *nagelaten*, alsmede dat ze bij sommige predikanten niet meer *dienen bij de viering des avondmaals*, hoewel het hun, toen ze het ouderlingschap aanvaardden *bekend* was, dat de Reglementen van orde van den Algemeenen en van den Bijzonderen kerkeraad hen tot beide zaken verplichten ¹⁾. We noemen dit *willekeur* en *plichtsverzuim*.

Zou reeds dit ons aanleiding kunnen geven tot billijk beklag, wij zijn geneigd, om hen die zich aan dit plichtverzuim schuldig maken, zulks voor zich zelve te laten verantwoorden: — immers der *Gemeente* doet het geene schade van eenige beteekenis: — *al* de huwelijks-inzegeningen en avondmaals-vieringen gaan toch, ook buiten de tegenwoordigheid van ouderlingen, *ongehinderd* voort.

Een ander geval is het echter, wanneer het opzettelijk plichtsverzuim van ouderlingen tot *stoornis* en *wanorde* aanleiding geeft, en *leden* der gemeente daardoor verkort zouden worden in eenig hun toekomend *recht*.

Dit heeft in het voorjaar dezes jaars plaats gehad, toen *vier* ouderlingen, tot het assisteren bij de lidmaatsaannemingen bij 2 predikanten wettelijk *afgevaardigd*, — uitdrukkelijk verklaarden dit *niet* te willen doen en dit dan ook niet gedaan *hebben*, hetgeen, naar aan uwe vergadering bekend is, tot eene nog hangende kerkelijke procedure heeft aanleiding gegeven. Nu springt het in het oog dat, wanneer *vier* leden uwer vergadering het

---

¹⁾ Zie het *Reglement van orde van den Algemeenen kerkeraad* art. 27, 1o. aldus luidende: Bij de godsdienstige inzegening van het huwelijk is behalve de predikant een *ouderling* en diaken tegenwoordig; en

het *Reglement van orde van den bijzonderen kerkeraad* art. 37, d: De ouderling is *verplicht* te dienen bij de *viering des avondmaals*.

recht zouden hebben, om zich aan het volbrengen van eenigen door hun ambt hun opgelegden plicht te *onttrekken*, dat *recht* aan *alle* leden niet kan worden *ontzegd*. En maakten nu eens al de ouderlingen der gemeente van zoodanig recht *gebruik*, dan zou weldra iedere lidmaats-aanneming bij sommige predikanten *onmogelijk* zijn gemaakt, of zoo ze nog plaats vond, telkens tot kerkelijke proceduren aanleiding geven.

Dit wenschten nu de ondergeteekenden te voorkomen. En het is daarom, dat bij hen ernstig bezwaar bestaat tegen het optreden van de Ouderlingen L. J. DE KOK en A. GIDEONSE, die naar art. 8 van het *Synodaal reglement voor de Kerkeraden*, op den *vorigen Zondag* aan de gemeente werden voorgesteld, opdat, wanneer tegen hun optreden bij eenig lid der gemeente *bezwaar* bestond, zij gelegenheid zouden hebben dat in te brengen. Gemelde ouderlingen toch behoorden in het voorjaar dezes jaars mede tot hen, die *weigerden* bij twee predikanten onzer gemeente te assisteren bij de lidmaats-aannemingen en die dit dan ook niet hebben gedaan. Reeds dit op *zich zelf* houden wij voor zoodanig plichtsverzuim dat ze reeds *daardoor* voor het ambt van ouderling *ongeschikt* en *onbevoegd* zijn, terwijl dit niet minder aan het licht komt door de *reden*, welke zij voor die weigering opgeven.

Zij verklaarden namelijk zich te willen stellen, zoo als ze zeiden, op het standpunt van art. 38 van het *Reglement op het Godsdienst-onderwijs* oud, en kwamen daarbij uitdrukkelijk in *verzet* tegen dat artikel nieuw, zoo als ze het noemden. Nu is het ieder bekend, dat zoodra eenig wetsartikel *gewijzigd* of door een ander *vervangen* is, er voor de praktijk van geen *oud* of *nieuw* sprake kan zijn, terwijl dan het zoogenaamde *oude* artikel als *regel voor doen en laten* moet geacht worden niet meer te bestaan, en alleen het zoogenaamde *nieuwe* artikel zoodanige regel wezen kan, iets, hetwelk zelfs door de *gereformeerde com-*

missie van advies op bl. 21 en 22 van haar op 1 Maart ll. uitgegeven advies wordt toegestemd. De ouderlingen, die derhalve weigerden bij lidmaatsaannemingen van sommige predikanten te assisteren, omdat deze zich overeenkomstig eene *wettig* bestaande verordening wenschten te gedragen en die daarbij van hen eischten, dat ze eene *andere* als regel van doen en laten *niet meer bestaande* verordening zouden in acht nemen, kwamen daardoor in *opzettelijk verzet* tegen de *wet* en hielden daardoor op te beantwoorden aan eene der *vereischten*, door art. 3, al. 2 van het *Synodaal reglement voor de kerkeraden* gesteld, dat ze namelijk *geen tegenstanders moeten zijn van kerkelijke verordeningen*. Moet nu geoordeeld worden, dat zoodanige handelwijze dezen ouderlingen vrij stond met opzicht tot éene verordening, waarom dan ook niet met opzicht tot iedere andere? Ze zouden dan slechts van gewetensbezwaar behoeven te spreken, om zich van het opvolgen van *iedere* verordening *verschoond* te achten. Maar waar bleef dan de *orde* en *rechtszekerheid* voor ieder *lid der gemeente*? Zoo zou waarlijk ons kerkgenootschap worden *overgegeven aan ontbindende machten*. We begeeren dus, in het belang van *orde* en *tucht*, dat door al de leden uwer vergadering de *wettig bestaande kerkelijke verordeningen* worden *geërbiedigd* en *nageleefd*, en zien ons dientengevolge verplicht, om door deze ons *ernstig bezwaar in te brengen* tegen een optreden van de heeren L. J. DE KOK en A. GIDEONSE, als *ouderlingen* onzer gemeente.

De adressanten voornoemd,

(volgen dertig handteekeningen.)

MIDDELBURG,

15 December 1880.

Middelburg, 13 Januari 1881.

Het Klassikaal Bestuur van Middelburg heden wettig vergaderd, heeft in overweging genomen het bezwaarschrift dat bij den kerkeraad is ingekomen en door den kerkeraad ons toegezonden met begeleidend schrijven van 21 December 1880, bericht U bij dezen, dat ons bestuur geoordeeld heeft, dat de ingediende bezwaren geen grond opleveren om de tot ouderlingen benoemde heeren L. J. DE KOCK en A. GIDEONSE niet als zoodanig te doen optreden en heeft beslist dat daarom de kerkeraad van de Nederduitsch Hervormde Gemeente te Middelburg tot de bevestiging moet overgaan.

Het Klassikaal Bestuur voornoemd,

(Get.) G. C. BOOMER, *praeses*.

(Get.) J. VAN 'T HOOFT, *h. t. scriba*.

Aan

*den Kerkeraad der Nederduitsch Hervormde gemeente
te Middelburg.*

Aanmerking.

Dit besluit des Classicalen Bestuurs dd. 13 Januari, was zeer kort, vooral ook omdat uit het onlangs gevelde *vonnis* over de beide Middelburgsche predikanten moest gezien worden *waarom* bij het Classicaal-Bestuur geen reden konden bestaan om de herbenoeming der twee ouderlingen DE KOK en GIDEONSE te verbieden. Evenwel deze korthed, misschien voorspruitende uit het onaangename om *telkens en telkens* wat *duidelijk uitgesproken* was te *herhalen*, alsmede de niet *voltaallige* onderteekening waren oorzaak hiervan, zooals uit de volgende stukken blijkt, dat het Provinciaal-Kerkbestuur, deze onnauwkeurigheden in den vorm, zonder naar behoorde volgens art. 27 R. O. en T. daarop te wijzen, *gretig* aangreep om zelve zijne bemoeijingen rechtstreeks tot den kerkeraad van Middelburg te kunnen uitstrekken, en het hem lastige Classicaal-Bestuur kort weg op zijde te schuiven. Het Provinciaal-Kerkbestuur achtte *eene onvolledige onderteekening* daartoe ten volle voldoende, terwijl het

toch *konde weten*, dat *nog niet lang* geleden een *vonnis* door het Provinciaal Kerkbestuur van Gelderland geveld, *hoewel onvolledig ondertekend*, door de *Synode*, als *geldig* was aangemerkt.

S.

Adres aan het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland gericht door 31 lidmaten der Mid. Gemeente.

Aan het Provinciaal Kerkbestuur
van Zeeland.

De ondergeteekenden, lidmaten en oud-kerkeraadsleden der Nederduitsch-Hervormde gemeente te Middelburg, achten zich verplicht tot U te komen, uwe tusschenkomst inroepende tot *handhaving van wet en orde* bij de onwettige handelingen, die in den laatsten tijd in deze gemeente hebben plaats gevonden, in zake van, en betrekking hebbende tot de aanneming van lidmaten.

Zij wenden zich deswegens rechtstreeks tot uw college, omdat het Klassikaal Bestuur van Middelburg, dat anders in de eerste plaats zou zijn aangewezen om hierin te worden gekend, bedoelde handelingen niet slechts ongemoeid laat, maar die ook zelf op verschillende wijze aanmoedigt en bevordert door adviezen en daden, — ja — zich niet ontziet daaraan feitelijk medeplichtig te zijn.

Tot staving van een en ander hebben wij de eer met overlegging van gewaarmerkte bewijsstukken U te wijzen op de volgende feiten :

I. Op een schrijven van het Klassikaal Bestuur dd. 26 Februari 1879 (overgelegd sub bijlage 1) aan den kerkeraad der Nederduitsch-Hervormde gemeente alhier, in antwoord op eene missive van den kerkeraad aan dat Bestuur d.d. 13 Februari te voren, houdende verzoek om

inlichting in zake vermeende tegenstrijdheden tusschen art. 11 Algemeen reglement en art. 38 Reglement godsdienst-onderwijs, — met opzicht tot de aanneming van nieuwe leden. In plaats van nu naar aanleiding van dit schrijven den kerkeraad behoorlijk voor te lichten omtrent den zin en de bedoeling van genoemd artikel 38, als zijnde die geheel in overeenstemming met goed begrepen art. 11 Algemeen reglement en hem tot nauwgezette handhaving daarvan aan te sporen — wordt door het Klassikaal Bestuur dit art. 38 eenvoudig ter zijde gezet en den kerkeradsleden aangeraden zich daarnaar niet langer te gedragen, dan voor zoover zij zelve in verband ook met andere consideratiën zullen goedvinden.

II. Op een schrijven van datzelfde Klassikaal Bestuur aan den predikant ABRESCH, d.d. 26 Mei 1880, n°. 29, (zie bijlage 2) waarin dit bestuur te kennen geeft »dat »het zich niet kan plaatsen op het synodaal standpunt »belichaamd in art. 38 en 39 van het Reglement voor »godsdienstonderwijs”, en dat het dientengevolge de ouderlingen der Nederduitsch-Hervormde gemeente alhier, die weigeren zouden om bij de lidmaatsaanneming van een predikant die het standpunt van artikel 38 en 39 van dat reglement handhaaft, tegenwoordig te zijn, »niet in het ongelijk gestelt!”

III. Wijzen wij U op de uitspraak van het Klassikaal Bestuur d.d. 6 en 7 December 1880 (zie bijlage 3), waarbij op de predikanten SIBMACHER ZIJNEN en KOCH het tuchtmiddel eener »berisping” wordt toegepast in zake dat zij hunne wettig vastgestelde lidmaatsaannemingen hadden laten doorgaan, niettegenstaande de daartoe afgevaardigde, doch tevens opzettelijk wegblijvende ouderlingen niet tegenwoordig waren. Wij zijn van oordeel, dat het Klassikaal Bestuur *allereerst* tegenover het plichtverzuim der ouderlingen bij *deze* den eerbied voor de kerkelijke wetten had behooren te handhaven, en nu door dit na te laten hen

bij hun wederstreven der kerkelijke verordeningen feitelijk heeft in het gelijk gesteld, en dergelijke overtredingen bij hen voor het vervolg heeft aangemoedigd.

IV. In genoemde uitspraak heeft het Klassikaal Bestuur tevens op officieele wijze kennis genomen van eene afkeuring door den predikant SIBMACHER ZIJNEN in openbare geschrifte uitgesproken tegen zijne ambtgenooten NONHEBEL en RIJNDERS, wegens eene door hen met anderen den 18 Juni 1879 te Leiden gesloten overeenkomst, ten doel hebbende een *verbond van kerkeraden* tot niet-naleving der kerkelijke wet en tot gezamenlijken weêrstand tegen kerkelijke besturen die deze wet mochten willen handhaven. Tot bevestiging van dit laatste wordt door ons (zie bijlage 4) hierbij overgelegd afschrift van het rapport te dezer zake door die beide predikanten uitgebracht in eene vergadering van den Middelburgschen kerkeraad.

Wij vermeenen dat het Klassikaal Bestuur, op officieele wijze kennis nemende van het openbaar geschrift van den predikant SIBMACHER ZIJNEN in zake van het daarin door hen vermelde gedrag van de heeren NONHEBEL en RIJNDERS volgens art. 5 alin. 2 Reglement Opzicht en tucht, *een onderzoek* had behooren *in te stellen en beslissing te nemen* omtrent de handelingen dier beide predikanten in genoemd geschrift gewraakt: en waarvan de onwettigheid toch waarlijk niet wordt weggenomen door dat deze alzoo hebben gehandeld naar hunne bijzondere inzichten betreffende hetgeen zij, en wel volgens eene naar onze bescheiden meening *onware* opvatting, »Gods woord en de belijdenis en rechten der Nederlandsche hervormde kerk» noemen. Het Klassikaal bestuur zulks nalatende en *te gelijk* aan den schrijver, die hunne overleggingen openlijk had afgekeurd, deswege eene »berisping» toedienende, heeft daarmede op officieele wijze getoond zulk verzet tegen de wet te kennen, opzettelijk ongestraft te laten en daardoor aan te moedigen.

V. Op het indienen bij het Klassikaal Bestuur van een gemotiveerd bezwaarschrift (zie bijlage 5) ingediend door een dertig-tal oud-kerkeraadsleden der Middelburgsche gemeente tegen het weder-optreden van de heeren L. J. DE KOK en A. GIDEONSE als ouderlingen, als hebbende deze zich duidelijk bewezen te zijn *tegenstrevers van kerkelijke verordeningen* en alzoo volgens artikel 3 alinea 2 Reglement op de kerkeraden niet bevoegd om als ouderlingen op te treden. Bij besluit van 13 Januari jl. (zie bijlage 6) heeft het Klassikaal Bestuur hierop eenvoudig zonder aanvoering van eenig wettig motief beslist, dat desalniettemin „de *ingediende bezwaren geen grond „opleveren”* om genoemde personen niet als zoodanig te doen optreden. Hiermede heeft dit Bestuur alzoo met der *daad* uitvoering gegeven aan zijn voornemen van 26 Mei vermeld in bijlage 2 bovengenoemd.

Wij meenen dat al de bovenvermelde feiten gepleegd *onder toezicht, volgens advies en met medewerking* van het Klassikaal Bestuur ter tafel behooren gebracht te worden bij het kerkelijk Bestuur der Provincie, daar immers volgens art. 51 alinea 3 van het Algemeen reglement »de zaken, »waarin de klassikale Besturen of derzelve leden als zoodanig betrokken zijn, aan de Provinciale kerkbesturen »worden opgedragen” terwijl art. 27 Reglement Opzicht en Tucht aan een kerkelijk bestuur (»ontwarende dat een »collegie onder zijn ressort op bestaande verkeerdheden »geen acht geeft of een te zijner kennis gebracht bezwaar »zonder het behoorlijk onderzocht te hebben, ter zijde »legt”) den weg wijst om zelf die zaak ter hand te nemen. — Ook verdient te worden opgemerkt, dat volgens artikel 1 en 2 (conf. art. 5) van 't Reglement Opzicht en Tucht niet slechts aan Kerkeraden en Klassikale Besturen, maar ook aan de Provinciale Besturen en de Algemeene Synode is opgedragen: »het houden van

»kerkelijk opzicht en het uitoefenen van kerkelijke tucht
 »tot wegneming van alles wat het godsdienstige en zede-
 »lijke welzijn der gemeente belemmert en tot handhaving
 »der kerkelijke reglementen en verordeningen; — terwijl
 volgens artikel 3 zulks tot *allen* zich uitstrekt en volgens
 artikel 50 ook »*leden van Klassikale Besturen en hunne
 secundi als zoodanig,*» daaraan onderworpen zijn.

Het zij ons vergund u hierbij tevens ernstig en drin-
 gend te wijzen op den *onhoudbaren toestand*, waarin ten
 gevolge van hetgeen alzoo door verschillende personen en
 colleges onwettiglijk verricht of nagelaten is, de Middel-
 burgsche gemeente verkeert.

Terwijl twee en dertig jongelieden, buiten de tegen-
 woordigheid der opzettelijk daarvan afwezige ouderlingen
 aangenomen en bevestigd, nog altijd wachten op erkenning
 en inschrijving in het lidmatenboek der gemeente, en de
 predikanten die de aanneming buiten de tegenwoordigheid
 der ouderlingen hadden laten doorgaan, door het Klassi-
 kaal Bestuur deswegens werden »berispt» — worden de
 ouderlingen die tot genoemde onregelmatigheid door hun
 moedwillig wegblijven de aanleiding gaven, van wege het
 Klassikaal Bestuur ongemoeid gelaten — ja! — zulk
 plichtverzuim en feitelijk verzet tegen de reglementen bij
 uitdrukkelijk besluit *niet in het ongelijk* gesteld.”

Tegen eene bij volgende aannemingen van de zijde der
 ouderlingen eventueele herhaling van het gebeurde, wordt
 dan ook door het Klassikaal Bestuur niet de minste voor-
 zorg genomen. *Integendeel*: men laat deelneming aan eene
 vergadering, als die te Leiden gehouden werd, met al
 hare gevolgen zonder eenige afkeuring of bestraffing blij-
 ven, en tracht zelfs degenen die daartoe samenwerkten
 voor het vervolg tegen eene gevreesde publiciteit te be-
 hoeden, door aan den heer SIBMACHER ZIJNEN eene officiële
 berisping toe te dienen, als zoude deze hebben misdaan,

door die overtredingen op afkeurende wijze »in openbaren »geschrifte te brengen voor de rechtbank der publieke opinie!» — Wij zijn van oordeel, dat dit laatste juist moet bevorderd worden in het waarachtig belang onzer gemeente, die immers in dezen stand van zaken er den hoogsten prijs op moet stellen, dat zij *weten* moge *wat* er zoo al omgaat binnen de muren der kerkeraadskamer, en of hare belangen daar wel worden ter harte genomen zóó als dit op wettige wijze en naar de in de kerk bestaande bepalingen behoort te geschieden.

Eindelijk worden twee van de vier nalatige ouderlingen, die onlangs aan de beurt van aftreding waren, als tegen hunne herkiezing, naar aanleiding van art. 9 van het Reglement op de kerkeraden, een gemotiveerd bezwaarschrift wordt ingediend, door het Klassikaal Bestuur in strijd met art. 3, alin. 2, gehandhaafd bij hunne herbenoeming en hunne openbare bevestiging bevolen, en wel zonder eenige bedenking of voorwaarde, niettegenstaande hun onwettig en wederstrevend gedrag. Eene bij toekomstige lidmaats-aannemingen misschien volgende herhaling van bovengenoemde ongeregelheden wordt alzoo reeds vooruit *aangemoedigd* en *voorbereid*.

Wij verbergen het niet, dat al deze onwettige handelingen verricht door onderscheidene kerkelijke personen *onder bescherming* en *met medewerking* van het Klassikaal Bestuur ons ernstig hebben verontrust, en ons vertrouwen op de onpartijdigheid van hun bestuur en van hunne rechtsbedeeling diep hebben geschokt. Aan uw Provinciaal Bestuur komen wij deswegens *hulp en recht* vragen :

Hulp en recht ter wille van een aantal aanstaande lidmaten der gemeente, wier wettige toetreding dreigt onmogelijk te worden gemaakt !

Hulp en recht voor drie onzer predikanten, wier dienstwerk men op onwettige wijze alzoo tracht te verhinderen !

Hulp en recht tegen het misbruik dat door degenen, die boven de gemeente gesteld zijn, aldus wordt gemaakt van hunnen invloed en van hunne macht!

MIDDELBURG, 20 Januari 1881.

(*Volgen een en dertig onderteekeningen.*)

Aanmerking.

Dit adres was voorzien van 6 bijlagen.

Wij moeten doen opmerken dat de *toon* die in dit adres heerscht, zeer *bitter* is. Ook kunnen wij niet anders dan *onridderlijk* noemen, de manier hier gevolgd, om ter bestrijding van tegenstanders niet alleen, maar zelfs van een Classicaal-Bestuur gebruik te maken van *stukken*, die geheel *buiten het terrein* van den strijd behoorden te blijven. Wij bedoelen hiermede *eenige stukken* opgenomen onder de 6 bijlagen, die aan dit adres door adressanten waren toegevoegd. Opdat de lezer hierover vrijelijk moge oordeelen zullen wij ze ook nu hierbij laten volgen. Het waren de *twee eerste bijlagen* aan het adres toegevoegd. Nog dient vermeld dat bijlage III, uitspraak van het Classicaal Bestuur d.d. 6 en 7 Dec. 1880; Bijlage V, adres van 30 lidmaten aan den Kerkeraad van Middelburg in zake herbenoeming van twee ouderlingen; Bijlage VI, besluit des Cl. Best. d.d. 13 Jan. 1881, ook onder de nu door ons uitgegeven bescheiden voorkomen. Bijlage IV, was een verslag door de heeren J. P. NONHEBEL en D. RIJNDERS in den kerkeraad van Middelburg uitgebracht; daar dit verslag weinig invloed heeft en kan hebben op de zaken in quaestie lieten wij dit, bij het uitgeven van bovenbeoeld adres met 6 bijlagen reeds ter kennis der belanghebbenden gebrachte stuk, hier geheel achterwege.

Volgens belofte dan nu Bijlage I en II. Zij luiden:

BIJLAGE I.
No. 21.

MIDDELBURG, 26 Februarij 1879.

Het Klassikaal Bestuur van Middelburg heeft de eer UEerw. op Uw schrijven van 13 Februarij II. No. 13, het volgende te antwoorden:

Met U betreft het Bestuur de vaststelling van het nieuwe art. 38 van het Reglement op het Godsdienst onderwijs, en erkent het dat er flagrante strijd is tusschen dit artikel 38 en art. 11 van het Algemeen Reglement.

In art. 11 toch wordt aan de Besturen terecht opgedragen het handhaven der leer, en wat onder die leer te verstaan is heeft de Synode zelve in een rapport over de wijziging van dit artikel,

eenige jaren geleden erkend. Bij art. 38 van het Reglement op het Godsdiens onderwijs echter wordt het den Kerkeraden onmogelijk gemaakt op de leer toe te zien. De vragen toch van art. 39 van het Reglement op het Godsdiens onderwijs, bieden geen genoegzamen waarborg voor de zuiverheid der vereischte belijdenis, als het voorafgaand onderzoek van den catechumeen niet heeft aangetoond dat hij op den bodem dier christelijke belijdenis staat. Hebben de leerlingen van moderne predikanten in het voorafgaand onderzoek blijken gegeven van met de leer hunner leermeesters in te stemmen, en alzoo het bovennatuurlijk karakter des Christendoms te ontkennen, dan is het eene bespottung der waarheid, wanneer zij daarna belijden te gelooven in God den Vader — den Almachtigen Schepper des hemels en der aarde en in Jezus Christus Zijnen eeniggeboren Zoon — Onzen Heer en in den Heiligen Geest. Daarom behooren Ouderlingen de zoodanigen te kunnen weeren, wat hun nu bij het nieuwe artikel 38 van het Reglement op het Godsdiens Onderwijs onmogelijk wordt gemaakt.

Het is dus duidelijk dat art. 38 van het Reglement op het Godsdiens Onderwijs strijdt tegen artikel 11 van het Algemeen Reglement. Wij zwijgen nu van andere bepalingen, zooals art. 14 alinea 3 van het Reglement op de Kerkeraden, maar meenen er U opmerkzaam op te moeten maken, dat art. 11 eene bepaling is van de grondwet onzer Kerk, aan welke alle andere organieke wetten zich hebben aan te sluiten, zullen zij rechtsgeldigheid bezitten, — redenen waarom wij U, waarde Broeders! aanraden alleen in zooverre tot de uitvoering van art. 38 van het Reglement op het Godsdiens onderwijs over te gaan, als dit mogelijk is, overeenkomstig de verplichting, die door art. 11 op U gelegd is geworden.

Het presbijteriaal karakter onzer kerk te verloochenen staat gelijk met die kerk over te geven aan de ontbindende machten, die elken band van belijdenis wenschen te vernietigen, en dit leidt voor onze kerk noodzakelijk tot ondergang.

Wij meenen hiermede aan Uw verlangen te hebben voldaan, in zooverre ons dit mogelijk was.

Moge de Heer U in deze moeielijke dagen getrouw maken aan Uwe roeping, en schenke Hij U de genade en het licht des Heiligen Geestes.

Het Klassikaal Bestuur voornoemd,

(geteekend) G. C. BOOMER, Praeses.

„ J. F. L. ABRESCH, Scriba. q. q.

*Aan den Bijzonderen Kerkeraad
der Nederduitsch Hervormde Gemeente
te Middelburg.*

BIJLAGE II.
No. 29.

MIDDELBURG, 26 Mei 1880.

Het Klassikaal Bestuur van Middelburg heeft de eer op Uw schrijven, dd. 1 Mei 1880, waarin door U op grond van art. 13. 2 Algemeen Reglement onze voorlichting gevraagd wordt, opdat gij vooraf moogt weten hoe te handelen, wanneer zich bij een door U af te nemen belijdenis des geloofs, het geval zich mocht voordoen, dat ouderlingen weigeren bij die lidmaatsaanneming tegenwoordig te zijn, omdat gij daarbij art. 38 en 39 Reglement op het Godsdienst onderwijs wenscht in acht te nemen, daar een zoodanig geval zich reeds voordeed bij de Predikanten SIBMACHER ZIJNEN en KOCH te Middelburg — mede te deelen:

1o. dat, ofschoon art. 13, al. 2 Algemeen Reglement dit ons in zoodanig geval niet gebiedend voorschrijft, wij toch bereid zijn U hierop ons antwoord te geven;

2o. dat wij bij dat antwoord ons niet kunnen plaatsen op het tegenwoordig Sijnodaal standpunt, dat belichaamd is in art. 38 en 39 Reglement op het Godsdienst onderwijs, maar op het standpunt der H. Schrift en de nog van kracht zijnde belijdenis der Gereformeerde Kerken, die voor ons staan, boven de reglementen, en dat wij daarom:

3o. U berichten, dat het Klassikaal Bestuur heeft besloten, die ouderlingen, welke weigeren tegenwoordig te zijn bij de aanneming van lidmaten bij een predikant, die het standpunt van art. 38 en 39 Reglement op het Godsdienst onderwijs handhaaft, niet in het ongelijk te stellen.

Het Klassikaal Bestuur voornoemd,

(Get.) G. C. BOOMER, Praeses.

(Get.) J. P. NONHEBEL, Scriba.

Aan den WelEerw. Heer J. F. L. ABRESCH,

predikant te Middelburg.

Het Provinciaal Kerkbestuur, begint te doen wat des Classicalen Betuurs is.

Het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland, gelezen een adres d.d. 20 Jan. 1881, met zes bijlagen, ondertekend door den Heer NAGTGLAS en dertig andere lidmaten en Oud-Kerkeraadsleden der Nederduitsch Hervormde Ge-

meente te Middelburg, inhoudende onder meer andere bezwaren tegen het Klassikaal Bestuur van Middelburg, ook deze grieve :

dat tegen de herbenoeming van twee der vier ouderlingen, die ten vorigen jare geweigerd hebben tegenwoordig te zijn bij de aanneming tot lidmaten van de leerlingen der predikanten F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN en E. J. W. KOCH — naar art. 9 van het Sijnodaal reglement voor de kerkeraden een gemotiveerd bezwaarschrift zijnde — die ouderlingen in strijd met art. 3 van genoemd reglement gehandhaafd zijn bij hunne herbenoeming en hunne openbare bevestiging bevolen is bij besluit van dat Klassikaal Bestuur dd. 13 Januari l.l.

Gezien de op deze zaak betrekkelijke bescheiden ;

Overwegende wat betreft de feiten :

dat aan de twee bedoelde ouderlingen L. J. DE KOK en A. GIDEONSE ten jare 1880 door den kerkeraad van genoemde Gemeente is opgedragen om tegenwoordig te zijn bij de aanneming tot lidmaten van de leerlingen der predikanten SIBMACHER ZIJNEN en KOCH ;

dat zij verklaard hebben, die taak hun opgelegd niet te zullen volbrengen, en wèrkelijk daarin nalatig zijn geweest, en zulks omdat de genoemde predikanten verklaarden zich te zullen gedragen naar art. 38 reglement op het Godsdienst-onderwijs ;

dat deze ouderlingen als zoodanig zijn herbenoemd, om weer op te treden den 1 Januarij 1881 ;

dat tegen die herbenoeming is ingediend een bezwaarschrift, d.d. 15 December 1880 van dertig lidmaten en oud-kerkeraadsleden, van meergenoemde gemeente, op grond dat L. J. DE KOK en A. GIDEONSE zijn tegenstrevers van kerkelijke verordeningen, met name van art. 38 voornoemd, dat het Klassikaal Bestuur van Middelburg daarop bij besluit van 14 Januari l.l. geteekend G. C. BOOMER praeses en J. VAN 'T HOOFT h. t. Scriba, hierop heeft ge-

antwoord, dat de ingediende bezwaren geen grond opleveren, om de tot ouderlingen benoemde heeren L. J. DE KOK en A. GIDEONSE niet als zoodanig te doen optreden;

Overwegende in rechten :

dat de adressanten in hun bezwaarschrift verklaren zich tot het Prov. kerkbestuur te wenden, omdat ook aan dat Bestuur is opgedragen het houden van opzicht tot handhaving der kerkelijke verordeningen, naar art. 51 van het algemeen reglement en art. 1, 2 en 5 van het reglement van orde en tucht;

Overwegende dat het dus moet worden uitgemaakt of de feiten, door adressanten vermeld, van dien aard zijn, dat de uitoefening van dat opzicht noodzakelijk is;

Overwegende daaromtrent, dat het besluit van het Klassikaal Bestuur, d.d. 13 Jan. 11. is in kennelijken strijd met art. 10 van het reglement voor kerkeraden, hetwelk op ingediende bezwaren voorschrijft eene uitspraak van welke is hooger beroep, en dus eene beslissing naar art. 21 van het reglement voor orde en tucht, en door al de leden, die er aan deel namen geteekend;

Overwegende dat zulk eene beslissing, op het ingediende bezwaarschrift ontbreekt, en dat dus op de klacht der dertig adressanten geen recht is gedaan;

Overwegende bovendien, dat het Klassikaal Bestuur van Middelburg, gelijk uit de stukken blijkt, bij schrijven aan den predikant J. F. L. ABRESCH, te Middelburg, d.d. 36 Mei 1880 no. 29, heeft bericht, dat het besloten heeft die ouderlingen, welke weigeren tegenwoordig te zijn bij de aanneming van lidmaten, bij een predikant, die het standpunt van art. 38 en 39 regl. Gods. onderwijs handhaaft, niet in het gelijk te stellen:

Overwegende dat alzoo in casu van dat Klassikaal Bestuur geen handhaving der kerkelijke verordeningen te wachten is;

Overwegende dat aan de kerkelijke besturen die handhaving is toevertrouwd,

doende in dezen, wat des klassikalen bestuurs is, recht sprekende in eersten aanleg,

Gezien, behalve de aangehaalde artikelen, art. 21, 27, 28 en 31 van het reglement van Orde en Tucht.

Besluit dat de Heeren DE KOK en A. GIDEONSE als wederstrevers tegen kerkelijke verordeningen, onbevoegd zijn, om als ouderlingen op te treden, en dat mitsdien de op hen uitgebrachte benoeming is nietig en ongeldig;

Bepaald dat deze beslissing zal worden openbaar gemaakt, wanneer zij de geldigheid eener eindbeslissing zal hebben verkregen.

Afschrift dezer zal gezonden worden, aan de adressanten, aan den kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente te Middelburg, aan het Klassikaal Bestuur van Middelburg, aan de Heeren DE KOK en GIDEONSE, en aan, zoo noodig, de Synode.

Aldus gedaan in onze vergadering te Middelburg, den 4 Maart 1881. Tegenwoordig C. F. ZEEMAN president, H. J. KROL Vice-president, B. A. OVERMAN lid en secretaris, J. H. KLOMP, J. DIELEMAN en J. A. DE WOLFF, leden.

(w. g.) C. F. ZEEMAN, President.

(w. g.) H. J. KROL, Vice-president.

(w. g.) B. A. OVERMAN, Lid en Secretaris.

(w. g.) J. H. KLOMP. q. q.

(w. g.) J. DIELEMAN.

(w. g.) J. H. DE WOLFF. q. q.

Voor eensluidend afschrift:

*De Secretaris van het Provinciaal Kerkbestuur van
Zeeland.*

(w. g.) B. A. OVERMAN.

Voor eensluidend afschrift :

De Scriba van het Classicaal Bestuur van Middelburg.

(was geteekend) J. P. NONHEBEL.

Aan het Klassikaal Bestuur van Middelburg.

Gemotiveerd verzoek des Classicalen Bestuurs
van Middelburg aan de Synodale Commissie
om vernietiging van de beslissing des
Prov. Kerkbestuurs van Zeeland dd.
4 Maart 1881. 1)

Aan de Synodale Commissie.

Het Classicaal Bestuur van Middelburg in buitengewone vergadering den 14 Maart 1881 te Middelburg vergaderd, voelt zich gedrongen te naderen tot Uw HoogEerwaard Collegie, omdat het zich *zeer bezwaard* gevoelt, door de beslissing, d.d. 4 Maart 1881, door het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland genomen.

Door deze daad van voornoemd Bestuur meent ons Bestuur *zich gekrenkt* te zien in wat hetzelfde *wettiglijk toekomt*.

Immers, indien er al onverhoopt redenen mochten zijn, zooals het Provinciaal Kerkbestuur zulks meent, om te doen wat des Classicalen Bestuurs is, (beslissing d.d. 4 Maart 1881) zoo moest toch, volgens art. 27 van het

1) Wij meenen dat dit verzoek ten volle te rechtvaardigen is. Het betreft immers eene zaak van opzicht, de uitoefening van *opzicht* zelve. In de wijze van het oefenen van *opzicht en toezicht*, en hier wel *over verkregen rechten* is ieder collegie volgens art. 5 O. en T. *vrij*.

Reglement van Opzicht en Tucht eerst hierover met ons Bestuur, naar *de* in dat artikel *voorschreven wijze* zijn gehandeld. *Dit nu is niet geschied, noch door het vragen van inlichtingen, noch door het aansporen tot vernieuwd onderzoek.*

Vervolgens meent ons Bestuur, dat wat in bovengenoemde beslissing, over de bedoeling en den eisch van art. 10 van het Reglement op de Kerk., wordt gezegd, in dit geval onzes inziens geheel ongegrond is.

Immers volgens dat *artikel is* door ons *gehandeld*. De termijn van hooger beroep behoefde hier *niet* de bevestiging te *verdagen*, daar de *bezwaarden in het gelijk* waren *gesteld* en dus *niet* in hooger beroep *konden* komen.

Hierom moest met de bevestiging (art. 10 van het Reglement Kerkrd.) *niet langer gewacht worden*; ook meenen wij, dat al ware de vorm van het door ons Bestuur genomen besluit niet formeel zuiver, vernietiging hiervan alleen door bezwaarden zoude kunnen worden gevraagd, en zulks volgens *art. 15* Algemeen Reglement en *art. 33* van het Reglement van Opzicht en Tucht.

Het ons verweten gebrek in den vorm, wat aangaat de *niet volledige onderteekening*, meenen wij dat ook *niet altijd* als reden van ongeldigheid van een Kerkelijk Besluit, of kerkelijke *beslissing* geacht is.

Wat verder aangaat *het rekenen met een schrijven* des Classicalen Bestuurs, dd. 26 Mei 1880, aan Ds. J. F. L. ABRESCH te Middelburg gezonden, meenen wij, dat het *gebruik* van dit stuk door het Provinciaal Kerkbestuur in zijne bovengenoemde beslissing gemaakt, *niet gepast* is; daar indien al toen ter tijde dit besluit des Classicalen Bestuurs (26 Mei 1880) mocht genomen zijn, *hierdoor* evenwel ons *tegenwoordig Bestuur* geenszins *gebonden* mag worden *geacht* noch ook *aansprakelijk daarvoor* mag worden gesteld, wegens de groote *afwisseling* in de kerkelijke en vooral Classicale Besturen *gewoon*.

Wij meenen dat daarom het *Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland onwettig* handelde, met *door zijne* beslissing (dd. 4 Maart 1881), de beslissing naar *onze bevoegdheid*, dd. Middelburg 13 Januari 1881, *door ons genomen* geheel in strijd met art. 27 Opzicht en Tucht *van nul en geener waarde* te maken; en dat indien dit kerkbestuur zulks *ongehinderd wordt toegelaten* een gevaarlijk *antecedent* hierdoor zal worden gesteld.

Om al deze redenen, ook om de groote verwarring en nog ernstiger verwickelingen, die hierdoor in de Gemeente van Middelburg zullen worden veroorzaakt, betreuren wij niet alleen zeer deze *overijde* en onzes inziens (volgens art. 15. Algemeen reglement en art. 27 en 33 Opzicht en Tucht) *onwettige handelingen* van het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland, maar komen wij ook tot Uw HoogEerw. Collegie *met ernstig beklag* en *verzoek* om *paal en perk te stellen* aan deze *machtoverschrijding* des Provinciaal Kerkbestuurs van Zeeland, door *naar uwe bevoegdheid* te handelen; *en de beslissing*, in eene zaak *welker behandeling* nog *niet wettelijk tot de bevoegdheid* van laatstgenoemd Bestuur *behoorde, niet als zoodanig* aan te merken; maar indien al van die zaak door onverhoopt gebrek in den vorm eene hernieuwde behandeling mocht worden noodig geacht, *te gelasten* dat door ons Bestuur *als waaraan zulks wettiglijk* toekomt dit geschiede.

te Welk doende te Middelburg den 14^{den} Maart 1881.

Was geteekend:

G. C. BOOMER, praeses.
 C. C. SCHOT Cz., scriba.
 J. W. KNOTTENBELT, assessor.
 J. H. GESELSCHAP.
 J. VAN 'T HOOFT.
 P. J. SIEGERS.
 P. G. DE VEY MESTDAGH.
 J. VAN DER BEKE CALLENFELS.

Om de volledigheid laten wij hier ook volgen het bij de Synode door de ouderlingen DE KOK en GIDEONSE ingediend appel op de beslissing d.d. 4 Maart door het Prov. Kerkbestuur ten hunnen opzichte genomen.

Memorie van grieven tegen de uitspraak van het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland van 4 Maart 1881, bij de Synode der Ned. Herv. Kerk ingediend door L. J. de Kok en A. Gideonse, ouderlingen der Ned. Herv. gemeente te Middelburg.

De ondergeteekenden, hunne bezwaren uiteenzettende tegen de uitspraak van het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland van 4 Maart 1881, meenen in de eerste plaats te moeten wijzen op de omstandigheden die hen noodzaakten zich van het middel van hooger beroep op Uwe vergadering te bedienen en die het voor hen onmogelijk maakten cassatie bij de Synodale commissie aan te vragen.

Het Prov. Kerkbestuur toch zag volkomen terecht, in het aan den kerkeraad der Ned. Herv. gemeente te Middelburg gericht schrijven van het Classikaal bestuur van Middelburg van den 13 Januari 1881, geen uitspraak zooals die op het klaagschrift tegen de benoeming van de ondergeteekenden als ouderlingen ingediend, had moeten volgen. Daarvoor toch kon naar de meening van het Prov. Kerkbestuur dat stuk naar inhoud en vorm niet gelden. Het Provinciaal Kerkbestuur echter meende derhalve, met ter zijde stelling van dit stuk, niet het klaagschrift terug te moeten zenden naar het Classikaal bestuur, om daarop uitspraak te doen, zooals ondergeteekenden vermeenen dat het had behooren te geschieden, maar op

de vrij vreemde overweging, dat van dit Classicaal bestuur geen handhaving der kerkelijke verordeningen te wachten is, heeft het geoordeeld, zelf »doende wat des classicalen bestuurs is” en derhalve »in eersten aanleg” te moeten beslissen zooals het op 4 Maart jl. dan ook beslist heeft. Daardoor heeft het Provinciaal kerkbestuur voor de ondergeteekenden den weg voor hooger beroep op dit bestuur afgesneden en hen genoodzaakt zich op uwe vergadering te beroepen. Het behoeft geen betoog dat daardoor voor ondergeteekenden de vervolging van hun recht zeer is bemoeielijkt en verkort, daar zij anders zich de weg tot cassatie bij de Synodale Commissie zouden hebben geopend gezien, zoo zij zouden gemeend hebben zich eventueel van dat middel tegen eene uitspraak in hooger beroep van het Provinciaal Kerkbestuur te moeten bedienen, en daarenboven zich nu aan het betalen van veel grootere kosten zien blootgesteld, zoo zij geen vrijstelling volgens Art. 33, 3de alinea Synod. Reglement voor kerk, opzicht en tucht mochten verkrijgen. Zij hebben gemeend dit als een eerste grief tegen deze uitspraak te moeten aanvoeren.

Hun tweede grief betreft de beslissing zelve. Het blijkt toch dat het Provinciaal kerkbestuur het als een wederstreven der kerkelijke Reglementen beschouwt, dat de ondergeteekenden in 1880 geweigerd hebben als ouderlingen bij de aanneming tot lidmaten tegenwoordig te zijn van de leerlingen der predikanten SIBMACHER ZIJNEN en KOCH.

Nu is het volkomen waar dat de ondergeteekenden daartoe door den kerkeraad van Middelburg afgevaardigd, verklaard hebben die taak hun opgelegd niet te zullen volbrengen en dan ook werkelijk die niet hebben volbracht. Het spreekt echter van zelf dat niet de oorzaken en motieven, waarom zij bezwaar moesten maken en ten slotte weigeren om bij de aanneming tot lidmaten der leerlingen van de heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH

tegenwoordig te zijn, hier in aanmerking mogen komen. Die motieven toch gingen uitsluitend hun aan, waren hun eigendom en niemand had recht die te beoordeelen en waar zij die mededeelden, was dat eene openhartigheid die allerminst tot beoordeeling recht gaf. Niet *waarom* men iets doet, maar *wat* men doet, kan alleen te pas komen bij den rechter, tenzij de beschuldigde in het aantoonen van zijn motieven, van het waarom, eene vergoelijking zijner handeling vinde en zich er ter harer verdediging op beroepe. Geheel anders echter oordeelde het Provinciaal kerkbestuur, het rigtte op de motieven der handeling bovenal het oog en besliste tegen de ondergeteekenden niet *om de handeling* die zij pleegden, maar vooral *om de motieven* die zij er voor hadden aangegeven. Uit die handeliug toch wordt afgeleid dat zij zijn tegenstrevers der kerkelijke verordeningen en met name van Art. 38 Regl. Godsdienstonderwijs.

Trouwens het Provinciaal kerkbestuur moest dit wel doen om tot zijne beslissing te komen, want *de handeling zelve* was nergens bij eenig kerkelijk reglement verboden. Nergens is gezegd dat een ouderling elke afvaardiging door den kerkeraad *moet* aannemen en uitvoeren. De ondergeteekenden toen zij verklaarden die taak, hun opgelegd, niet te zullen volbrengen en toen zij uitvoering aan dit besluit gaven, hebben zoover hun bekend is, geen enkel artikel van eenig kerkelijk reglement overtreden, wel erkennen zij dat een ouderling de plichten van zijn ambt moet waarnemen, maar daaruit volgt toch niet, dat hij niet zou mogen verklaren eene bepaalde opdracht niet te kunnen aannemen en volvoeren. Dit zou tot ongerijmdheden leiden. Als ziekte, als huiselijke omstandigheden, als ambtsbezigheden het aannemen en uitvoeren eener opdracht hem onmogelijk maken, en hij dit bij tijds verklaart; zou hij dan daarom tegen de reglementen handelen? Maar als gemoedsbezwaren het hem in een be-

paald geval onmogelijk maken, dan wel? Waar staat deze onderscheiding in de reglementen te lezen? En toch het zou ergens verordend moeten zijn om als *overtreding* der reglementen te kunnen gelden en zelfs het Provinciaal kerkbestuur heeft zulk eene verordening niet aangewezen, maar eenvoudig zonder aan te toonen dat eenig artikel van eenig reglement door de ondergeteekenden is overtreden hen als tegenstrevers van kerkelijke verordeningen gequalificeerd en veroordeeld. Het eenige wat uit hunne verklaring in den kerkeraad van Middelburg in 1880 had kunnen volgen, zou geweest zijn dat die kerkeraad *andere* ouderlingen tot dat werk had afgevaardigd. De kerkeraad deed dit niet, en voor dit verzuim worden de ondergeteekenden aansprakelijk gesteld, terwijl zij zelve geene bepaling hebben overtreden.

Hun derde grief is dat de ondergeteekenden op de tegen hen uitgebrachte bezwaren niet zijn gehoord hun generlei gelegenheid is gegeven om hun gedrag te rechtvaardigen of toe te lichten, maar het Provinciaal kerkbestuur eenvoudig op een klaagschrift heeft recht gedaan, zonder zelf eene poging te doen om te vernemen wat ondergeteekenden daaromtrent hadden aan te merken.

Hun vierde grief eindelijk betreft het dictum van de uitspraak van het Prov. kerkbestuur. Dit toch verklaart de ondergeteekenden onbevoegd om als ouderlingen op te treden en dat mitsdien hunne benoeming is nietig en ongeldig. Nu heeft evenwel de kerkeraad van Middelburg na de ontvangst van het schrijven des Classikalen bestuurs van 13 Jan. 1881 tot de bevestiging van ondergeteekenden als ouderlingen besloten en zijn zij derhalve als zoodanig werkelijk op den 16^{den} Jan. bevestigd.

Het spreekt alweder van zelf dat deze handeling des kerkerads den ondergeteekenden niet te beoordeelen staat, maar het gevolg is geweest dat de ondergeteekenden, eenmaal bevestigd zijnde, wel geschorst of uit hunne bedie-

ning ontzet kunnen worden, wegens handelingen nà hunne bevestiging in hunne bediening gepleegd, maar dat eene onbevoegdverklaring om als ouderlingen op te treden, nu niet meer kan te pas komen of eenig gevolg hebben, nu zij eenmaal wettig bevestigde en in dienst zijnde ouderlingen zijn. Het is toch immers in strijd met alle kerkelijke reglementen om na de bevestiging tot ouderling iemand onbevoegd te verklaren om ouderling te worden. Integendeel het reglement voor kerkl. opzicht en tucht wijst in art. 39, 42, 45, 47, 49 den gang aan van het onderzoek wegens tegen ouderlingen ingebrachte bezwaren, den gang welke hier niet is gevolgd, terwijl daarenboven zij die in kerkelijke bediening zijn, wel kunnen geschorst of ontzet worden, maar zoolang dit niet is geschied, in die bediening blijven; zoodat ondergeteekenden ouderlingen moeten blijven, zoolang dit omtrent hen niet is geschied, en de onbevoegdverklaring om ouderling te zijn voor hen geenerlei beteekenis kan hebben, tenzij dan in zoover zij later nog eens weder herbenoemd mogten worden en men zou willen beweren dat die onbevoegdverklaring eene altoosdurende zou zijn, ook daarin handelde het Prov. Kerkbestuur onwettig, dat het niet aanwees of die onbevoegdheid voor bepaalden of onbepaalden tijd was bedoeld, Art. 45 regl. opz. en tucht. Maar al zou men willen aannemen, des neen, dat het Provinciaal kerkbestuur ontzetting of schorsing had bedoeld dan nog zou die nimmer uitgesproken kunnen worden wegens handelingen, al waren die op zichzelf afkeurenswaardig, die vóór de benoeming zouden hebben plaats gevonden. De ouderling kan toch slechts aansprakelijk zijn voor wat hij in die hoedanigheid, nà zijne bevestiging, heeft gedaan. Omtrent hetgeen hij vroeger in die betrekking werkzaam, deed, had men hem *toen* moeten aanklagen en vervolgen. Zulk een aanklagt is in 1880 tegen de toenmalige ouderlingen niet ingebracht.

Wij moeten eindelijk opmerken, dat door hen die ons bij herbenoeming in hun adres aan den kerkeraad. d.d. 15 Dec. 1880, tegenstrevers der kerkelijke verordeningen en onwaardigen om het ouderlingschap te bekleeden noemden en zulks om zaken lang voor het verstrijken van onzen vroegeren diensttijd voorgevallen, in dien vroegeren tijd gedurende den geheelen termijn onzer vroegere bediening, niet de minste dergelijke klagt tegen ons is ingebracht. Dit overwegende komt het ons zeer zonderling voor dat wat zoo ernstige misdaad wordt geacht, dat men er bij herbenoeming het ouderlingschap door moet verbeuren, *voor* de herbenoeming niet alleen niet zoo zwaar misdrijf wordt gerekend, maar zelfs *zonder aanklagt* wordt gelaten. Waar wij *nu* worden genoemd *tegenstrevers* der kerkelijke verordeningen, daar sprak het Prov. kerkbestuur in Dec. des vorigen jaars nog *veel zachter* met het oog op wat men ons nu als *misdrijf* toerekent, van *een verzuim*. En zelfs deze qualificatie in stede van ons alleen te treffen, moet immers met nog meer recht onze predikanten SIBMACHER ZIJNEN en KOCH wonden als die, volgens vonnis van het Cl. Bestuur van Middelburg d.d. 6 en 7 Dec. 1880, van wat men nu ons alleen verwijt, de *eigenlijke oorzaak* zijn. Immers door hun *onbroederlijk* nalaten en onbeproefd voorbijgaan van alle middelen ter voorkoming van wanorde, ter beter inlichting bij vermeende dwaling, en bovenal door hun *onrechtmatige aan-neming* in strijd met alle kerkelijke wetten werden ook zij *tegenstrevers der kerkelijke verordeningen* — zoude het dan voor ons gewone ouderlingen niet iets grievends moeten zijn om mindere zaken, dan waardoor onze predikanten hun predikambt niet in 't minst worden geacht te moeten verbeuren, ons ouderlingschap ons daarentegen wel degelijk te moeten zien ontnemen of bemoeijelijken?

Het is op deze gronden dat wij van Uw hoog collegie met vertrouwen de vernietiging vragen van de uitspraak

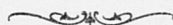

van het Provinciaal kerkbestuur van 4 Maart 1881 en dat het als nog de klagers niet ontvankelijk verklare in hunne tegen ons aangevoerde klagt, met veroordeeling van hen in de kosten dezer procedure.

Middelburg, den . . . 1881.
 (was get.) . . . . .
 . . . . .

Besluit van het Prov. Kerkbestuur waarbij **tijdelijk**
 (N.B.) het Class. Best. wordt ontheven, van alle
 bemoeijingen met de gemeente **Middel-**
burg, in zake art. 38 en 39 G. O. 1)

Afschrift.
 Bijlage bij No.
 35.
 1881.

Het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland,
 Gelezen een adres dd. 20 Januari 1881 met zes bijlagen onderteekend door den Heer Nagtglas en dertig andere lidmaten en oud-kerkeraadsleden der Nederduitsch Hervormde Gemeente te Middelburg, inhoudende bezwaren tegen het Klassikaal Bestuur van Middelburg en het

---

1) Dit *besluit* evenals het vorige *gedateerd* 4 Maart, kwam eerst aan zijn adres den 31sten *Maart*. Op al de *fouten en zwakke punten* in dit stuk, wordt *uitvoerig* gewezen in het beklag door het Klassikaal Bestuur hierover bij de Synode ingediend, en dat hierna volgt.

verzoek om hulp en recht ter wille van een aantal aanstaande lidmaten der Gemeente, wier wettige toetreding dreigt onmogelijk te worden gemaakt;

hulp en recht voor drie hunner predikanten, wier dienstwerk men op onwettige wijze tracht te verhinderen;

hulp en recht tegen het misbruik dat door degenen, die boven de Gemeente gesteld zijn, aldus gemaakt wordt van hunnen invloed en van hun macht.

Gezien de bij dat bezwaarschrift overgelegde bescheiden:

Overwegende dat uit die bescheiden het volgende gebleken is:

1°. dat het Klassikaal Bestuur van Middelburg op een vraag om inlichting van den Kerkeraad der Nederduitsch Hervormde Gemeente te Middelburg bij schrijven van 26 Februari 1879 N°. 21 geantwoord heeft, dat art. 38 reglement godsdienst onderwijs het den ouderlingen onmogelijk maakt om te doen wat zij behooren te doen, namelijk de leerlingen van moderne predikanten die met hunne leermeesters bij het voorafgaand onderzoek gebleken zijn in te stemmen, en wier toestemmend antwoord op de eerste vraag van art. 39 reglement Godsdienstonderwijs eene bespotting der waarheid zou zijn, te kunnen weeren, en dat mitsdien genoemd artikel, als in strijd blijkende te zijn, met art. 11 algemeen reglement, alleen in zooverre, naar het oordeel van voornoemd Bestuur door den Kerkeraad van Middelburg behoeft en moet worden uitgevoerd, als met de verplichtingen den Kerkeraad bij art. 11 algemeen reglement opgelegd, mogelijk is.

2°. dat hetzelfde Klassikaal Bestuur bij schrijven van 26 Mei 1880 No. 20 aan den predikant J. F. L. ABRESCH te Middelburg heeft verklaard zich niet te kunnen plaatsen op het tegenwoordig synodaal standpunt, belichaamd in art. 38 en 39 Reglement Godsdienst onderwijs, en besloten heeft, ouderlingen, die weigeren tegenwoordig te zijn bij de aanneming tot lidmaten van leerlingen van een predi-

kant die het standpunt op bovenvermelde wijze belichaamd handhaaft niet in het ongelijk te stellen ;

3°. dat het Klassikaal Bestuur voornoemd herhaaldelijk aangemaand om een onderzoek in te stellen naar, en in behandeling te nemen het verzuim van vier ouderlingen bij de Nederduitsch Hervormde Gemeente te Middelburg, die geweigerd hebben tegenwoordig te zijn, bij de aanneming tot lidmaten der leerlingen van de Predikanten SIMMACHER ZIJNEN en KOCH, hoewel die taak hun door den Kerkeraad was opgedragen, — dat verzuim slechts gekwalificeerd heeft als een zoogenaamd verzuim van een door de meerderheid des Kerkerads gewraakt artikel, hoewel het zonneklaar eene overtreding was van het wettig vastgesteld artikel 38 en het dus blijkbaar niet behoorlijk onderzocht en een kennelijk vergriep der gezegde ouderlingen niet in behandeling genomen heeft, maar zich bepaald heeft, bij zijne uitspraak van 6 en 7 December ll. tot de verklaring dat dit zoogenoemd verzuim niet valt binnen de termen van art. 4 van het Reglement voor opzicht en tucht, en zulks omdat dat verzuim van geen invloed kan nog mag worden geacht, op de aanneming door de genoemde predikanten, in bijzijn van oud-ouderlingen geschied.

4°. dat het Klassikaal Bestuur bij voormelde uitspraak geen acht heeft geslagen op de door de predikanten NONHEBEL en RIJNDERS den 18 Junij 1879 te Leiden met anderen gesloten overeenkomst, ten doel hebbende een verbond van kerkeraden tot verzet tegen kerkelijke besturen, die art. 38 reglement godsdienstonderwijs handhaven, en tot het niet homologeeren van wat er uit dit verzet tegen dat artikel van wege eenig kerkbestuur ten nadeele van predikanten en ouderlingen mogt voortvloeijen, gelijk een en ander blijkt uit het rapport door laatstgenoemde predikanten in den kerkeraad der Nederduitsch Hervormde Gemeente te Middelburg uitgebracht op den

1 December 1879, waarbij die kerkeraad wordt aangeraden tot den Kerkeradenbond toe te treden en zich tegen den door artikel 38 opgelegden dwang te verzetten;

5° dat het Klassikaal Bestuur voornoemd, bij besluit van 13 Januarij 1881 geoordeeld heeft, dat de ingediende bezwaren tegen de herbenoeming van de Heeren L. J. DE KOK en A. GIDEONSE geen grond opleveren om hen niet als zoodanig te doen optreden, moettende dat besluit gelden als eindbeslissing voor het tegen genoemde heeren ingediende bezwaar, dat zij zijn tegenstrevers der kerkelijke verordeningen, met name tegen artikel 38 reglement godsdienstonderwijs, daar zij geweigerd hebben tegenwoordig te zijn bij de aanneming tot lidmaten van de leerlingen der Heeren SIBMACHER ZIJNEN en KOCH.

Overwegende :

dat uit bovenvermelde feiten voldoende blijkt de ongezindheid van het Klassikaal Bestuur van Middelburg om het wettig voorschrift vervat in artikel 38 en 39 van het reglement op het godsdienst onderwijs te handhaven, en derhalve aan artikel 1 en 2 van het reglement voor opzicht en tucht, gelijk het besturen betaamt, te gehoorzamen, alsmede dat die ongezindheid bereids in daden is overgegaan, blijkens zijne besluiten hierboven vermeld dd. 26 Mei 1880 en 13 Januari 1881 en Zijne beslissing dd. 6 en 7 December 1880.

Overwegende dat voornoemd Klassikaal bestuur tot het volgen van zoodanige gedragslijn in zake de opvolging van artikel 38 reglement godsdienst onderwijs zich schijnt gedrongen te gevoelen, door den vermeenden strijd, welke tusschen gemeld artikel en artikel 11 algemeen reglement zou bestaan, doch overigens niet ongeschikt noch ongenegen blijkt, om in andere zaken de kerkelijke verordeningen te helpen handhaven ;

Overwegende dat het houden van kerkelijk toezicht en opzicht tot handhaving der kerkelijke verordeningen bij

art. 51 al. 1 van het algemeen reglement aan de provinciale kerkbesturen is opgedragen, gelijk dat houden naar artikel 2 en 5 van het reglement voor kerkelijk Opzicht en Tucht de taak van al de kerkelijke besturen in de Nederlandsche Hervormde Kerk is, en dat, indien eenig Klassikaal Bestuur, de belangen der Gemeenten mogt veronachtzamen, het provinciaal Kerkbestuur moet optreden en zorg dragen, dat de kerkelijke verordeningen en reglementen worden nageleefd.

Overwegende dat, welke gronden er ook bestaan mogen om de ingebrachte bezwaren naar het reglement voor opzicht en tucht te beoordeelen, het, met het oog op de oorzaken van het verzet tegen de kerkelijke verordeningen, thans in de gegeven omstandigheden verreweg de voorkeur verdient, vóór alle dingen aan den verwarden staat van zaken te Middelburg een einde te maken. en de orde daar, zooveel mogelijk te herstellen;

Overwegende dat aan de predikanten aldaar, die zich gedragen naar de wettige verordeningen, op grond van die getrouwe naleving, de gewenschte gelegenheid niet langer mag benomen worden, om hunne leerlingen op wettige wijze tot leden der gemeente aan te nemen, noch aan de leden der gemeente het recht, om hunne kinderen, na genoten godsdienst onderwijs, tot het doen van geloofsbelijdenis te zien toegelaten;

Overwegende, dat bij de feitelijk gebleken ongezindheid van het klassikaal bestuur van Middelburg, om de bepaling van artikel 38 en 39 voornoemd te doen eerbiedigen het noodzakelijk wordt, dat het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland, ter zake handelend optreedt;

Gezien behalve de reeds genoemde artikelen, nog artikel 43 al. 1 van het algemeen reglement artikel 1, 7 en 27 van het reglement voor kerkelijk opzicht en tucht;

Besluit 1°. Het Klassikaal Bestuur van Middelburg wordt tijdelijk ontheven van alle bemoeijng voor de

Nederduitsch Hervormde Gemeente te Middelburg, in zake bezwaren en geschillen, welke met artikel 38 en 39 van het reglement op het Godsdienst Onderwijs, zooals die artikelen thans luiden, in verband staan, welk besluit in werking treedt, op den dag dat het bij het Klassikaal Bestuur ontvangen is.

2o. Van dit besluit zal worden kennis gegeven aan het Klassikaal Bestuur van Middelburg, aan de Heeren NAGTGLAS c. s. aan den Kerkeraad der Nederduitsche Hervormde Gemeente te Middelburg, en aan de Algemeene Synode der Nederduitsche Hervormde Kerk.

MIDDELBURG, 4 Maart 1881.

Het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland.

Was geteekend | C. F. ZEEMAN, President. .
| B. A. OVERMAN, Secretaris.

Voor overeenkomstig afschrift,

De Secretaris van het Provinciaal Kerkbestuur
van Zeeland:

(get.) B. A. OVERMAN.

No. 53.

Memorie van Aanklacht tegen het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland, door het Classicaal Bestuur van Middelburg bij de Synode ingediend.

Aan de Synode der Nederduitsch Hervormde Kerk.

Het Classicaal Bestuur van Middelburg wendt zich tot Uwe Vergadering, diep gegriefd, door, en verontwaardigd over eene Missive van het Provinciaal Kerk-

bestuur van Zeeland, van den 4 Maart 1881, ontvangen den 30 Maart daaraanvolgende, juist tijdens het Classicaal bestuur, zijne vergadering gehouden, en zijne werkzaamheden geeindigd hebbende, gereed stond uit een te gaan.

Het heeft zich terstond afgevraagd, hoe het dit schrijven had te beschouwen.

Eene uitspraak in een geschil kon het niet zijn, daar er tusschen eene kerkeraad en het Classicaal Bestuur geenerlei geschil bestond, en er geenerlei bezwaren tegen leden van het Classicaal bestuur waren ingebracht, ook de vormen bij het reglement van Opzicht en Tucht voorgeschreven niet waren gevolgd, en het besluit zelf geenerlei beslissing inhield. Hooger beroep was dus niet mogelijk en er schoot niets anders over, dan dat het Classicaal Bestuur het als eene mededeeling van een genomen besluit van het Prov. Kerkbestuur moest beschouwen, en tegen de onwettigheid en nietigheid van dit besluit bij Uwe hooge Vergadering moest opkomen.

Dit doet dan ook het Classicaal Bestuur met volkomen vertrouwen.

Het bepaald Uwe aandacht in de eerste plaats *bij de Motieven*, waarop het Besluit rust.

Die zijn genomen uit eene Memorie van 31 leden der Hervormde Gemeente te Middelburg, die wel een verzoek om hulp en recht bij het Provinciaal Bestuur doen, maar ingebreke blijven te bewijzen, dat er onregt gepleegd was. Hoogstens konden zij de vrees of de verwachting uitdrukken, dat de Kerkeraad te Middelburg zou kunnen doen, wat zij onrecht zouden achten, en dat dan zij, die zich daarover zouden bezwaren geen gewenschten steun uit hun standpunt bij het Classicaal Bestuur zouden vinden; maar nu kon toch, zoolang geen feiten gepleegd, geen uitvoering aan uitgesproken meeningen gegeven was, die vrees en verwachting het Provinciaal Kerkbestuur niet bevoegd maken, tusschen beide te komen. Wat het Clas-

sicaal bestuur aan den Kerkeraad te Middelburg, en aan Ds. ABRESCH had geschreven, wat vroeger bij eene andere gelegenheid was gebeurd, waarin toen, men vergete het niet, het Provinciaal Kerkbestuur heeft berust, de woorden van Ds. NONHEBEL in den Kerkeraad op 1 Dec. 1880, dat zijn alle zaken, die wel belangrijk konden zijn ter mededeeling aan het Provinciaal Kerkbestuur, maar die zoolang geen feit gebeurd, geen aanklacht daarop gegrond was, de tusschenkomst van het Prov. Kerkbestuur niet konden wettigen.

Wat de Kerkeraad *doen* zou, wat het Classicaal Bestuur *dan* zou beslissen, dit was het, waarop alles aankwam, en het Provinciaal Kerkbestuur heeft zulk een haast, om te voldoen aan de vrees en verwachtingen der 31 leden, dat er onrecht in hun oog zal gepleegd worden,

dat het reeds nu meent dit onmogelijk te moeten maken. Had het Prov. Kerkbestuur consequent willen handelen, het had dan ook den Middelburgschen kerkeraad moeten ontheffen van de bemoeijenis met de aanneming en zelfs niet alleen, wat des Classicalen Bestuurs is, maar ook wat des kerkerads in deze is, moeten ter hand nemen.

Nu schijnt het, zich slechts de bevoegdheid om de Middelburgsche ouderlingen bij die verwachte en gevreesde overtreding van Art. 38 en 39 Reglement godsdienst onderwijs zelf terstond te straffen, zonder te wachten tot dat hooger beroep de zaak aan het Prov. Kerkbestuur zou onderwerpen, te hebben willen verzekeren.

Zoo komen wij tot *het besluit* zelf. Het klassikaal bestuur wordt tijdelijk ontheven van alle bemoeijning voor de Nederd. Hervormde Gemeente te Middelburg, in zaken en verschillen, welke met art. 38 en 39 Reglement godsdienst onderwijs samenhangen.

Wij hebben hier dus 1o. Eene ontheffing van het Classicaal Bestuur van eene bemoeijenis die door art. 43

Algem. regl. aan het Classicaal bestuur is opgedragen. Waar is nu aan een Prov. Kerkbestuur het recht gegeven tot een wettig geconstitueerd lid van het kerkelijk organisme eenvoudig te zeggen: Gij bemoeit U niet meer met wat Uwe wettelijke werkzaamheid is, *wij* zullen die waarnemen?

Waar zou het met de orde heen, als dit werd aangenomen! Het Classicaal bestuur zou kunnen zeggen, wij zullen kerkeraad zijn, de Sijnode, wij willen Provinciaal Kerkbestuur wezen, want er zijn lieden die vreezen en verwachten, dat Gij Uw plicht niet naar onzen zin zoudt doen. Ook het Provinciaal Kerkbestuur heeft geenerlei grond voor zijn besluit kunnen vinden, want uit de algemeene uitspraken van art. 1—5 regl. Opzicht en Tucht is die toch niet te halen. Daar vinden wij wel dat er tucht wordt uitgeoefend, aan wie het houden van opzicht en tucht is opgedragen, wie er aan zijn onderworpen, welke de tuchtmiddelen zijn, en welke vrijheid de kerkelijke collegien daarbij hebben, maar — hier is geen opzicht en tucht uitgeoefend, want er was geen feit gepleegd, geen aanklacht geformuleerd, er is geen uitspraak gegeven.

Maar men beriep zich vooral op art. 1—7 en 27 van het regl. voor kerkelijk Opzicht en Tucht.

Maar ook deze artikelen kunnen niet helpen. Art. 7 spreekt van het onderzoek van zaken, d. i. feiten; dat blijkt uit den zamenhang, waar van het afnemen van den eed van getuigen, en wijders in art. 8 en 9 waar van de bewijsvoering wordt gehandeld, en art. 27 bepaalt alleen, dat, zoo een lager Collegie het onderzoek eener zaak weigert ter hand te nemen, een hooger dit doen kan; maar hier was geen zaak om ter hand te nemen, en nog minder eenigerlei weigering daartoe aan de zijde van het Class. bestuur. Maar men zal zich nu op art. 5 Regl. Opzicht en Tucht beroepen, dat de kerkelijke collegien machtigt opzicht te houden, op zulk eene wijze als hun meest geschikt zal voorkomen. Maar kan dit betee-

kenen, dat zij, om opzicht te houden een kerkelijk Collegie eenvoudig op zij kunnen zetten?

Neen zeker niet, maar alleen, dat zij in de middelen, die het hooger Collegie kiest, om een lager op zijn plicht opmerkzaam te maken, op de gevolgen van zijn verzuim, op de bepalingen der reglementen, volkomen vrij zijn, maar dit zoo op te vatten, dat elk kerkelijk collegie een lager (zonder tucht toe te passen) als *middel van opzicht* zou kunnen schorsen, zou niet anders zijn, dan de onberpkeste autocratie en willekeur in het bestuur der kerk invoeren en hare reglementen op zijde zetten.

Maar wij hebben hier ten 2de nu eene schorsing van de werkzaamheid des Classicalen bestuurs, voor eene gemeente van zijn ressort, en nu zal zich als gevolg van dit besluit als het wettig was en geldig, des neen, het vreemde geval voordoen, dat een Classicaal Bestuur ten gevolge van opzicht, in dezelfde zaak, hier als geschorst daar als niet geschorst, zal moeten beschouwd worden, zich onbevoegd zal moeten verklaren voor de beoordeeling eener aanklacht en tucht, b. v. tegen ouderlingen te Middelburg, maar bevoegd in dezelfde aanklacht tegen ouderlingen van Aagtekerke.

En zijn dit *de gevolgen* van dit besluit, er zijn er nog anderen.

De Ouderlingen te Middelburg nu ter eerster instantie aan het Prov. Kerkbestuur onderworpen, zullen dus, door dit veroordeeld, een beroep op het Provinciaal kerkbestuur missen, zij zullen zich op de Sijnode alleen kunnen beroepen, en daardoor in hunne verdediging uiterst belemmerd worden, en waarom? Omdat eenige lieden vreezen en verwachten, dat welligt het Classicaal bestuur hen niet spoedig genoeg zou veroordeelen.

En wat moet het Classicaal Bestuur doen?

Wij weten het waarlijk niet.

Mag dit bestuur afstand doen van een deel zijner hem

opgedragen werkzaamheden? Mag het zich daarin geschorst beschouwen, zonder wettige toepassing van eenig tuchtmiddel, alleen door een besluit van een Provinciaal Kerkbestuur? Mag het Classicaal Bestuur aannemen, dat toezicht zoo ver gaat, dat het schorsing en opzijzetting als preventief middel toelaat? Het is toch onnoodig aan te wijzen, welke schromelijke verwarring zal ontstaan, als men de *repressieve* middelen tegen handelingen en daden, die onder toepassing der tucht vallen, nu ook als *praeventieve* middelen om gevreesde vergrijpen voor te komen, onder toezicht als toezichtsmiddelen zal gaan rangschikken.

Dan is niemand meer zeker, dat niet eenig kerkelijk bestuur toezicht oefenende, om handelingen te voorkomen, de tuchtmiddelen van art. 4 toepasse, even als of hij reeds der tucht vervallen ware, en dat wel, zonder proces, willekeurig, en bij eenvoudigen besluit-brief, en met afsnijding van hooger beroep.

Het is om deze redenen, dat het Classicaal Bestuur van Middelburg zich tot Uwe hooge vergadering wendt, om van haar, recht en bescherming te vragen, tegen het onwettig en nietig besluit van het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland, en U eerbiedig verzoekt, maatregelen te nemen, die de verwarring door dit besluit aangericht, voorkomen, en het Classicaal Bestuur in zijn wettige bevoegdheden te handhaven.

Middelburg, 7 April 1881.

Het Classicaal Bestuur voornoemd :

(Was geteekend) :	}	G. C. BOOMER, praeses.
		D. RIJNDERS, Assessor.
		J. H. GESELSCHAP.
		JOH. V. D. THOORN.
		J. VAN 'T HOOFT.
		J. KOOLE.
		C. C. SCHOT Cz.
J. V. D. BEKE CALLENFELS.		
J. P. NONHEBEL, Scriba.		

Verzoek om verklaring van den zin der uitspraak dd. Maart gedaan, door het Prov. Kerkbestuur, waarbij de twee bevestigde ouderlingen onbevoegd werden verklaard om te worden herbenoemd.

Middelburg, 23 Mei 1881.

De Kerkeraad der Nederduitsch Hervormde Gemeente te Middelburg, ontvangen hebbende Uw schrijven d.d. 10 Maart jl. begeleidende eene beslissing van het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland, d.d. 4 Maart jl. in zake bezwaren tegen de herbenoeming van de Heeren L. J. DE KOK en A. GIDEONSE, tot Ouderlingen der Nederduitsch Hervormde Gemeente alhier — heeft de eer zich tot Uw Bestuur te wenden, op grond van artikel 13 Algemeen Reglement, tot het vragen Uwer voorlichting, omdat hij de uitspraak van het Provinciaal Kerkbestuur, ook na aandachtige lezing en herlezing, niet begrijpt.

Die uitspraak toch luidt: »dat de Heeren de Kok en »A. GIDEONSE als overtreders tegen kerkelijke verordeningen, onbevoegd zijn, om als ouderlingen op te treden, »en dat mitsdien de op hen uitgebragte benoeming is »nietig en ongeldig.»

Nu vraagt de kerkeraad niet op grond van welk wetsartikel de B.B. DE KOK en GIDEONSE veroordeeld zijn. De uitspraak leert ons; dat hoogere kerkbesturen, in casu het Provinciaal kerkbestuur van Zeeland, niet slechts regt spreken, op grond van *dad*en, maar, buiten de reglementen om, ook op grond van *motieven*, daar de daad dier Broeders, zoover wij weten (en de uitspraak zelve beves-

tigt die opvatting) nergens bij eenig kerkelijk reglement is verboden.

Nu vraagt de kerkeraad hooger licht tot regt begrip dier uitspraak zelve.

Het vonnis toch verklaart de BB. DE KOK en GIDEONSE onbevoegd om als ouderlingen op te treden, en verklaart mitsdien hunne benoeming nietig en ongeldig.

Doch nu heeft de kerkeraad, na ontvangst van het schrijven des Classicalen Bestuurs, dd. 13 Januari jl. besloten tot bevestiging van genoemde Broeders, en zijn zij als zoodanig werkelijk bevestigd. Maar wat nu?

Wij kunnen wel begrijpen, dat eenmaal bevestigde ouderlingen in hunne bediening kunnen worden geschorst of uit die bediening kunnen worden ontzet, om handelingen, na hunne bevestiging in die bediening gepleegd, maar begrijpen geene bevoegdheidsverklaring om als ouderlingen op te treden, nu zij eenmaal wettig zijn bevestigd en in dienst gesteld.

Wij vragen niet op grond van welk wetsartikel dat geschied is, waar wij meenden dat het Reglement voor Orde en Tucht in art. 39, 42, 45, 47 en 49 den gang aangaf van het onderzoek wegens tegen ouderlingen ingebragte bezwaren. Wij beoordeelen ook het regt niet, dat het hogere Bestuur tot die veroordeeling had, hoe onbegrijpelijk het ons overigens ook zijn moge.

Wij vragen alleen, hoe wij die beslissing hebben op te vatten en uit te voeren, die ons onuitvoerbaar voorkomt. Heeft die onbevoegdheidsverklaring terugwerkende kracht tot vóór hunne benoeming en bevestiging?

Zijn dan ook, ten gevolge van hunne optreding als kerkeradsleden, alle kerkeradsvergaderingen en besluiten, waarin zij optraden, en waartoe zij medewerkten, onwettig? Is die onbevoegdheidsverklaring voor bepaalden of onbepaalden tijd, dan wel eene altijddurende?

Omdat ons dit hooger licht bij de beslissing van het

hooge Kerkbestuur ontbreekt, neemt de Kerkeraad de vrijheid om dit bij of door Uw bestuur te zoeken.

De kerkeraad voornoemd.

(get.) D. RIJNDERS (voorzitter.

» J. P. NONHEBEL (scriba.)

Aan het Classicaal Bestuur van Middelburg.

Het verzoek van den Kerkeraad, door het Classicaal Bestuur aan het Prov. Kerkbestuur overgemaakt met vriendelijk verzoek, om zelve den duisteren zin van het zelf beslotene te verklaren.

N°. 46.

MIDDELBURG, 30 Maart 1881.

Het Classicaal Bestuur van Middelburg, ontvangen hebbende een schrijven van den Kerkeraad van Middelburg dd. 4 Maart jl. waarin ons bestuur wordt gevraagd hoe Uw vonnis dd. 4 Maart jl. moet worden verstaan en uitgevoerd — heeft de eer dit stuk in Uwe handen te stellen.

Het Classicaal Bestuur voornoemd:

(Was geteekend.) G. C. BOOMER, Praeses.

» » J. P. NONHEBEL, Scriba.

Aan het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland.

Proeve van exegetisch talent.

MIDDELBURG, 18 April 1881.

Terwijl wij niet behoeven te treden in eene bespreking van dat gedeelte van den brief van den Middelburgschen Kerkeraad dd. 23 Maart ll. en door ons ontvangen den 8sten April daaraanvolgende, wat handelt over de rechtmatigheid der door ons gegeven beslissing, voldoen wij

met deze aan het verzoek in den brief van gemelden Kerkeraad vervat om voorlichting aangaande de beteekenis en strekking onzer beslissing. Wij beginnen daarbij op deze twee feiten te wijzen. 1o. dat ons bestuur in deze zaak optrad, doende wat des Classicalen bestuurs was. 2o. dat daarbij door ons is uitgegaan van hetgeen in art. 3 en art. 10 Reglement op de Kerkeraden te lezen staat.

Hieruit volgt dat van eene schorsing noch ontzetting uit hunne bediening der Heeren GIDEONSE en KOK, volgens de door den Kerkeraad aangehaalde artikelen van het Reglement van Opzicht en Tucht bij deze beslissing geene sprake kon zijn. Het tegen hen, volgens artikel 8 Reglement op de Kerkeraden bij hunne benoeming ingebrachte bezwaar is door ons onderzocht, geldig bevonden en diensvolgens hunne benoeming ongeldig en nietig verklaard.

Daaruit volgt nu van zelf, dat zij niet wettig bevestigd zijn, dat die bevestiging van personen wier benoeming ongeldig was verklaard, evenzeer was ongeldig, en mitsdien de waarneming der betrekking van ouderling door hen was onrechtmatig. Om dit duidelijker te doen uitkomen, nemen wij tot voorbeeld het ontbreken van eenig ander vereischte in artikel 3 Reglement op de Kerkeraden genoemd. Stel dat iemand, tot ouderling benoemd zijnde, geen lidmaat is onzer Kerk, en de Kerkeraad niet afwachtende 1) de uitspraak des Classicalen Bestuurs over een deswege ingebracht bezwaar, de beves-

1) Wij konden niet nalaten hier even op deze scheve redeneering opmerkzaam te maken. Immers de waarde van dit gansche voorbeeld, alle *kracht van bewijs* daaruit getrokken *vervalt*, omdat in het geval door het Prov. Kerkbestuur bedoeld, *wel degelijk* door den kerkeraad *de uitspraak* des Classicalen Bestuurs *was afgewacht*. Nu moest hier *beweerd*, dat indien een kerkelijk collegie *gehandeld heeft na machtiging van het daartoe bevoegde Bestuur*, zulke daad *mag en kan worden te niet gedaan*, indien men later zou willen beweren, het bevoegde bestuur heeft wel het lager collegie gemachtigd, maar had dit niet mogen doen of deed het in geen goeden vorm.

tiging doet plaats hebben, dan maakt de acte van bevestiging het gemis van lidmaatschap niet goed, maar juist dat laatste berooft die acte van hare kracht; iemand heeft zitting gehad in den Kerkeraad, die daarin niet kon plaats nemen: van terugwerkende kracht is hier geen sprake.

Op soortgelijke wijze moet ook in het onderhavige geval onze beslissing worden verstaan.

Daaruit volgt dus 1° dat volgens onze beslissing de Heeren GIDEONSE en KOK ook ondanks hunne (onzes inziens onrechtmatige) bevestiging, geene wettige zitting in den Middelburgschen Kerkeraad, namelijk na die in Januari ll. plaats gehad hebbende bevestiging gehad hebben, noch ook volgens artikel 6 Reglement Orde en Tucht zitting kunnen nemen.

2° dat niet alle Kerkeraads vergaderingen en besluiten waartoe zij optraden, of waarin zij medewerkten zijn onwettig, maar alleen de zoodanigen waarbij hunne tegenwoordigheid of hunne stem van invloed zijn geweest, op het in artikel 8 en 9 Algemeen Reglement gevorderde getal, en zulks alleen natuurlijk sedert de genoemde bevestiging in Januari ll. en 3° dat de vraag naar den duur der onbevoegdverklaring voor bepaalde of onbepaalde tijd of voor altoos hier eigenlijk niet aan de orde is, daar ons bestuur slechts uitspraak gedaan heeft over het voor deze benoeming ingebrachte bezwaar, en althans niet door den Kerkeraad maar door belanghebbenden behoorde gedaan te zijn, terwijl wij overigens meenen door onze beslissing in zake het ingebrachte bezwaar voldoende wenken voor eene eventueele volgende benoeming te hebben gegeven.

Het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland:
 (Was geteekend.) C. F. ZEEMAN, President.
 » » B. A. OVERMAN, Secretaris.

Aan het Klassikaal Bestuur van Middelburg.

